

11291/6

Celje - skladišče

D-Per

539/1970

1119700444,1

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

Številka 1
Leto VI.
marec 1970

SREČINO

GLASILO ZASAVSKIH PREMGOVNIKOV - TRBOVLJE

20. obletnica izvolitve prvih delavskih svetov

Na priporočilo zveznih, republiških, okrajnih in občinskih sindikalnih forumov, so nekatera pomembnejša podjetja oziroma njihove sindikalne podružnice, še pred izidom zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja, v letu 1950 izvolili delavske svete. Med temi podjetji je bilo naše podjetje oziroma takrat samostojni rudniki Hrastnik, Trbovlje in Zagorje.

Iz razpoložljive dokumentacije je razvidno, da so bili delavski sveti izvoljeni pri takratnih sindikalnih podružnicah:

- 1) 26. 1. 1950 pri sindikalni podružnici rudnika Trbovlje,
- 2) 1. 2. 1950 pri sindikalni podružnici rudnika Hrastnik,
- 3) 17. 2. 1950 pri sindikalni podružnici rudnika Zagorje.

Glede na to, da po sklepu osrednjega delavskega sveta Zasavskih premogovnikov-Trbovlje organizirajo delavski sveti vseh treh rudnikov slavnostna zasedanja svojih delavskih svetov, s posebnim poudarkom na 20-letnici samoupravljanja oziroma izvolitve prvih delavskih svetov pri vseh treh rudnikih, damo kratak pregled dogodkov za čas, ko so bili izvoljeni ti prvi delavski sveti. Razpolagamo s podatki o izvolitvi delavskih svetov na rudniku Trbovlje in na rudniku Hrastnik, medtem ko nam dokumentacija za izvolitev prvega delavskega sveta na rudniku Zagorje ni bila na razpolago. Iz podatkov, ki smo jih dobili od Arhiva SR Slovenije je le znano, da je rudnik Zagorje oziroma njegova sindikalna podružnica izvolila 17. 2. 1950 svoj delavski svet, v katerega so izvolili 52 članov.

Dne 26. 1. 1950 je bila ob 17. uri v dvorani bivše rudniške restavracije na Trgu revolucije v Trbovljah, skupščina sindikalne podružnice z namenom, da izvolijo prvi delavski svet rudnika Trbovlje. Skupščino je odprl predsednik sindikalne podružnice Filip Žibret, ta

pa je predlagal tudi dnevni red. Izvolili so običajne komisije, za zapisnikarja Viktorja Koritnika, nato pa je Filip Žibret poročal o pomenu ustanovitve oziroma izvolitve prvih delavskih svetov. Delavski sveti naj bi v tistih težkih časih pomagali vodstvu rudnika pri raznih akcijah, tako za povečanje proizvodnje premoga, za vključevanje novih delovnih moči, za zmanjšanje stroškov, za izboljšanje varnosti pri delu, za izpolnitev 5-letnega plana, za izvajanje raznih udarniških akcij in podobno. O pomenu delavskih svetov je poročal tudi sekretar takratnega rudniškega komiteja KP Leopold Petrič. Dodal je še, da naj bi delavski sveti pomagali direktorjem pri upravljanju podjetij ter pri izvajanju gospodarske kontrole, pomagali utrjevati disciplino, razpravljati o realnosti norm ter razporejati delovne moči. Tovariš Filip Žibret je prečital brožavko tovarne Iskra iz Kranja, ki

je prosila sindikalno podružnico rudarjev, naj vpliva na vodstvo rudnika, da bi jim rudnik dobavil potrebne količine premoga. Zato so se odločili, da bodo tej prošnji ustregli in nakopali dodatne količine premoga na sicer dela prosto nedeljo. Napovedano je bilo tekmovanje med vzhodnim in zapadnim obratom.

Po poročilu verifikacijske komisije je bilo od 257 navzočih 171 delegatov. Skupščina je bila na ta način sklepčna. Predlog kandidacijske komisije je bil sprejet z večino glasov. Lista je vsebovala imena 43 kandidatov, od katerih jih je bilo treba izvoliti isto število. Po izvedenih volitvah, ki so bile tajne, so bili izvoljeni v prvi delavski svet rudnika Trbovlje naslednji tovariši: Petrič Leopold, Žibret Filip, Gornik Avgust, inženir Preželj Vinko, Irt Janez, Skrinar Frido, Blanc Mirko, Brglez Andrej, Erjavac Franc II., Vahtar Alojz, Puntar Ivan, Planko Franc, Molan Ernest, Gorjup Karel, Aškerc Edi, Ovnik Leopold, Zagorišek Anton II, Obolnar Franc, Magister Franc, Klemen Jo-

Udeleženci slavnostnega zasedanja delavskega sveta rudnika Hrastnik ZP — Foto Trbovlje

Dne 7. 2. 1970 je bilo na rudniku Hrastnik slavnostno zasedanje delavskega sveta ob 20-letnici uvedbe samoupravljanja. Posnetek je bil napravljen v čakalnici rudnika Hrastnik med izvajanjem programa.

Foto Trbovlje

že, Šentur Stane, Tomšič Franc, Mrak Anton, Pavšek Viktor, Zagorišek Anton I., Hribar Feliks, Borštnar Jože, Škrinar Jože, Petek Alojz, Božič Juro, Rozman Jože, Šener Albin, Kotar Erih, Narad Ivan, Bola Hinko, Pavlin Pavel, Franc Anton, Šumberger Lovro, Pišek Jože, Knaus Alojzija, Alič Anton. Pri glasovanju so nekateri tovariši dobili po en ali nekaj več glasov, ki pa seveda niso bili izvoljeni. Vse glasovnice so bile veljavne, z izjemo ene.

Po izvolitvi je govoril predstavnik centralnega odbora enotnih sindikatov Jugoslavije iz Beograda ter na kratko obrazložil pomen izvolitve delavskih svetov. Glavni poudarek njegovih besed je bil dan povečevanju proizvodnje in zviševanju storilnosti dela. Govoril je tudi takratni pomočnik direktorja Janez Irt in sicer o tekočih nalogah v proizvodnji ter o kritičnem položaju, v kakršnem se nahaja gospodarstvo zaradi premajhnih količin premoga. Po teh besedah je bila izvolitev prvih članov delavskega sveta končana.

Na prvem zasedanju novoizvoljenega delavskega sveta je bil izvoljen za predsednika Leopold Petrič, na drugi seji pa so kooptirali za člana delavskega sveta še novoimenovanega direktorja rudnika Trbovlje Jožeta Heglerja. Na svojih nadaljnjih sejah so mnogo razpravljali o najaktualnejših problemih tistega časa, t. j. o proizvodnji premoga ter o zastojih, ki so onemogočali zvišanje proizvodnje, o izostankih z dela, smotrnejši organizaciji dela, porabi jamskega lesa, vzdrževanju v posameznih jamah, vzgoji slabših delavcev v dobre delavce, o delu vajencev na učnem revirju, o vestnosti posameznih nadzornikov pri delu, o sodelo-

vanju sindikalnih in partijskih funkcionarjev pri izvajanju posameznih nalog na posameznih deloviščih, o tekmovanju med posameznimi brigadami in obrati, o smotrnejšem poteku sej samoupravnih organov, nepravilnem plačevanju nekaterih delovnih števil in o drugih problemih.

Delavski svet rudnika Trbovlje bo proslavil ustanovitev oz. izvolitev prvega delavskega sveta na rudniku Trbovlje, dne 28. II. 1970 na svojem slavnostnem zasedanju v gledališki dvorani delavskega doma v Trbovljah.

Dne 1. februarja 1950 pa je bila ob 16. uri popoldan v sindikalni dvorani delavskega doma v Hrastniku, izredna skupščina sindikalne

podružnice rudarjev rudnika Hrastnik. Tajnik te podružnice tovariš Vilko Okorn je odprl izredno skupščino in predlagal izvolitev raznih organov. V delovno predsedstvo so bili izvoljeni tovariši Vodiškar Stane kot predsednik in člana Kmet Martin in Golouh Matevž. Za zapisnikarja je bil izvoljen Dolanc Stanko, za overitelja pa Knez Matija in Žibret Albin. Za udeležbo na izredni skupščini je bilo izvoljenih 128 delegatov, od katerih pa se je udeležilo te skupščine le 78. Kandidacijska komisija je pripravila predlog za izvolitev prvega delavskega sveta iz obratov Hrastnik in Ojstro, strojnega obrata, zunanjskega obrata, konzuma in uprave rudnika. Delovni predsednik tovariš Vodiškar je prebral poročilo o zunanji in notranji politični situaciji. Opisal je pomen izvolitve prvih delavskih svetov, pri čemer je prav tako dal poudarek večji proizvodnji, večji produktivnosti, izboljševanju dela, racionalizaciji, udarništvu, novatorstvu itd. V nadaljevanju je Vilko Okorn poročal, da bo v prvem samoupravnem organu sodelovalo 2,5% članov od celotnega staleža zaposlenih. Govoril je še predstavnik central. odbora zveze sindikatov Jugoslavije, ki je obrazložil pomembnost izvolitve prvih delavskih svetov in omenil, da so to prvi delavski sveti nasploh. Govoril je še direktor rudnika Hrastnik Jakob Draksler ter sekretar rudniškega komiteja ZK Ivo Sluga.

Po opravljenih volitvah, katerih so se udeležili vsi navzoči delegati, so bili izvoljeni v prvi delavski svet naslednji tovariši: Draksler Jakob, Bučar Franc, Kmet Martin, Golouh Matevž, Potočnik Anton, Fontinato Alojz, Kaše Fric, Seničar Jože, Majdič Leopold, Šentjurc Jože, Vastič Mirko, Žveplan Jože, Tavčar Ivan, Hafnar Ivan, Zorčič Ferdo, Jarc A-

Glavni direktor Zasavskih premogovnikov — Trbovlje Albert Ivančič, dipl. inž. rud. je pozdravil v imenu podjetja udeležence slavnostnega zasedanja delavskega sveta rudnika Hrastnik ob 20-letnici samoupravljanja

Foto Trbovlje

Marjan Mauser, namestnik predsednika delavskega sveta rudnika Hrastnik ZP, izročča Francu Zdovcu spominsko darilo ob 20-letnici samoupravljanja

Foto Trbovlje

lojz, Debelak Ladislav, Potušek Alojz, Vastič Miloš, Muhovič Ivan, Biderman Zvone, inženir Gostiša Boris, Vodiškar Stane, Kotnik Konrad, Ferlič Jože, Tanjšek Alojz, Markovič Franc, Blagotinšek Alojz, Hribšek Mirko, Pirc Alojz, Stradar Stane, Rupnik Stane, Jazbinšek Karel, Orožen Marjan, Plahuta Anton, Kamenšek Anton, Kurent Franc, Peternelj Rudi, Povše Milko, Majcen Milan, Kosem Fanči, Selan E-di, Pogačnik Stane, inženir Štuler Franc. Po en glas pa so dobili še štirje drugi tovariši, ki pa niso bili izvoljeni. Po končani izredni skupščini sindikalne podružnice so novoizvoljeni člani izvolili za predsednika in tajnika.

Delavski svet rudnika Hrastnik ZP je proslavil 20-letnico izvolitve prvega delavskega sveta na rudniku Hrastnik, na svojem slavnostnem zasedanju, dne 7. februarja 1970 ob 16. uri v čakalnici rudnika Hrastnik.

T. L.

Gradnja toplarne v Trbovljah

Pred dvema letoma so se osrednji samoupravni organi našega podjetja odločili, na podlagi predhodno izvedenih projektov in ekonomske utemeljitve, za rekonstrukcijo obstoječe opekarne v Trbovljah, ki deluje v sestavu rudnika Trbovlje ZP-T oziroma njegovemu obratu za proizvodnjo gradbenega materiala GRAMAT. Hkrati s to rekonstrukcijo je bila predvidena tudi zgraditev nove sušilnice za surovo opeko. Sušilnica bi koristila za 40% svojih zmogljivosti odvečno toploto iz peči za žganje opeke, medtem ko bi za 60% svojih zmogljivosti prejemale toploto iz generatorja na premog za proizvodnjo toplega zraka. Zmogljivost generatorja je bila predvidena na 1.000.000 Kcal/ura oziroma 1,0 Gcal.

V času, ko so začeli z rekon-

Marko Podkoritnik, predsednik sindikalne podružnice rudnika Hrastnik ZP, med branjem slavnostnega govora na proslavi 20-letnice samoupravljanja

Foto Trbovlje

strukcijo opekarne pa je nastala določena sprememba. Odpadla je namreč, iz večjih upravičenih razlogov, postavitve generatorja, katerega naj bi nadomestili s kotlom ustreznih kapacitet, ki bi ogreval zrak za sušenje opeke, hkrati pa bi lahko ogreval tudi stanovanjske in poslovne objekte na ožjem in širšem območju Trga revolucije. Da bi ugotovili mnenje tudi drugih zainteresentov, ki bi se priključili na ogrevanje iz toplarne na opekarni, je sektor za tehnično pripravo našega podjetja razpisal anketo. Rezultat ankete je bil zelo dober. Vsi anketiranci so zainteresirani na priključek, hkrati pa je večina pripravljena tudi finančno sodelovati pri izvedbi tega projekta.

Na podlagi tako zbranih podatkov je bila določena okvirna zmog-

ljivost bodoče toplarne. Pričeli so z iskanjem ponudb za kotle s pritiskom 15 atm, 180°C, skupne toplotne moči cca 12 Gcal/uro. Vgradili naj bi tri kotle po 4 Gcal. To narekuje dejstvo, da bi z enim kotlom lahko ogrevali oziroma dobavljali toplo vodo strojni tovarni, rudniku Trbovlje in topel zrak sušilnici na opekarni, medtem ko bi ostala dva dodatna kotla koristili v glavnem v zimski sezoni za ogrevanje poslovnih in stanovanjskih zgradb. Ponudbe za dobavo kotlov so poslale: tovarna parnih kotlova TPK Zagreb, tovarna Djuro Djakovič iz Slavonskega Broda in tovarna železniških vozil Boris Kidrič iz Maribora. Strokovne službe so se odločile za najboljšo ponudbo in sicer za kotel TPK Zagreb. Toplarna bo zgrajena v dveh fazah in si-

cer v prvi fazi za sušilnico na opekarni, nove stanovanjske stolpnice na Trgu revolucije in upravo ZP, v drugi fazi pa za strojno tovarno, rudnik Trbovlje, poslovno združenje RUDIS, SDK-podružnico Trbovlje, osnovno šolo Alojza Hohkrauta-PTT, blagovnico TP Prvi junij, v nadaljnji perspektivi pa tudi hotel Rudar z vsemi trgovskimi paviljoni ter Mehaniko.

Toplarna bo stala poleg opekarniških objektov in bo uporabljala v glavnem obstoječi dimnik za odvajanje dima oziroma plinov. Zgradba bo zgrajena tako, da bo možno sčasoma povečati kapacitete še z eno enoto, t. j. z enim kotlom.

Toplovod bo zgrajen po sistemu krožnega principa, na principu vroče vode z uporabo obtočnih črpalk v povratnem delu. Zmogljivosti toplotnega omrežja se bodo povečevale ali zmanjševale s spreminjanjem kapacitete črpalk. Iz toplarne bosta speljana dva magistralna voda in sicer prvi magistralni

vod, ki bo položen na trasi do avtoparka, potem pa se bo razcepil z enim krakom proti rudniku Trbovlje, z drugim krakom pa do strojne tovarne. Drugi magistralni vod pa bo položen od toplarne na opekarni do rudniškega gasilskega doma, preko Trboveljščice do zgradbe poslovnega združenja RUDIS, osnovne šole, Mehanike, SDK itd. Na relaciji od toplarne pa do rudniškega gasilskega doma bosta dva odseka in sicer za ogrevanje novih stanovanjskih stolpnice na Trgu revolucije, ki so še v gradnji in za poslovno zgradbo uprave našega podjetja. Toplovod bo položen deloma nad zemljo, v glavnem pa pod zemljo in sicer v betoniranem prekritem kanalu. Največji premer cevi bo znašal 18 cm, izolacija pa 10 cm tako, da bo znašal celotni premer toplovodnih magistralnih cevi blizu 40 cm.

Rok za dokončanje I. faze je določen na 1. oktober 1970. Rok za dokončanje II. faze pa na 1. oktober 1971. Kot investitor za zgradi-

tev tega objekta nastopa naše podjetje. Način sofinanciranja s strani drugih interesentov bo določen s pogodbami. Po prvem grobem izračunu bo celotna investicija stala blizu 5.000.000 din. Glavni projekt mora biti gotov do 31. marca 1970, izdeluje pa ga podjetje IBT. Sprva smo računali, da bo projekt lahko izdelala naša strokovna služba, kasneje pa je bilo ugotovljeno, da naše podjetje ni pooblaščen izdelovati tovrstne projekte, ker za to dejavnost ni registrirano. Že po prvih grobih izračunih lahko trdimo, da bo znašala letna poraba premoega v tem objektu 10.000 ton grahovca.

Brez dvoma bo zgraditev tega objekta v precejšnji meri pocenila dosednji način ogrevanja poslovnih in stanovanjskih zgradb ter tovarniških objektov, po drugi strani pa bo tudi mnogo manj onesnaževal zrak na ožjem področju Trbovelj.

T. L.

Gospodarjenje v letu 1969

(Kratek izvleček iz poslovnega poročila o delu podjetja)

S spremembo oziroma dopolnitvijo statuta v februarju 1969 je bil reorganiziran splošni sektor. Iz tega sektorja je bila izdvojena pravna služba informirana kot samostojni sektor. Drugih organizacijskih sprememb v obračunskem letu ni bilo. V marcu so bile volitve v samoupravne organe, na katerih je bila izvoljena polovica novih članov osrednjega delavskega sveta, delavskih svetov in svetov delovnih enot. Na prvem zasedanju ODS po volitvah je bil izvoljen nov upravni odbor. Osrednji delavski svet je štel skupno 51 članov. V koledarskem letu je imel skupno 14 zasedanj, upravni odbor pa je imel skupno 18 sej. Delavski sveti obstojajo pri rudnikih Hrastnik, Trbovlje in Zagorje, separaciji in OSRD-ju; sveti delovnih enot pa v organizacijskih enotah: elektro-strojni obrat, avtopark, nabavni oddelek (centralno in lesno skladišče), RSC in uprava ZPT. Vsi ti samoupravni organi so imeli v preteklem letu 59 sej, na katerih so sprejeli skupno 324 raznih sklepov. V sestavu teh samoupravnih organov je bilo še 31 komisij s 168 člani. Komisije so imele skupno 203 seje. Poleg navedenega je bilo izvedenih še skupno 20 zborov članov delovne skupnosti, na katerih je sodelovalo 4.164 članov.

Splošni sektor skrbi poleg splošne administracije še za administracijo samoupravnih organov (za ODS in UO), za arhiv in strokovno

knjižnico ter za informativno službo. V letu 1969 je izšlo 6 tiskanih številki glasila Srečno v skupni nakladi 18.000 izvodov. Glasilo prejema člani delovne skupnosti brezplačno. Poleg tega pa je izšlo še 34 ciklostiranih številki biltena na skupno 118 tipkanih straneh in v skupni nakladi 17.000 izvodov. V splošni sektor spadajo tudi zemljiško-gospodarske in stanovanjske zadeve.

Koncem leta 1969 je bilo pri ZPT zaposlenih 4.723 delavcev, koncem leta 1968 pa 4.923, znižanje torej za 200 delavcev. Fluktuacija je bila v I. polletju zelo umirjena in dokaj ugodna. V avgustu pa je pričel stalež zaposlenih rapidno padati. Povprečno število zaposlenih pa se je znižalo od 4.931 na 4.873 delavcev. Skupno je na podjetje prišlo 533, odšlo pa 733 delavcev. Veliko konjunkturo delovne sile je občutili tudi pri vključevanju v uk ter pri iskanju kandidatov za razpisane štipendije. Kot primer navajamo, da smo razpisali 100 učnih mest za rudarsko stroko, zasedenih je le 44. Vsa učna mesta so zasedena samo pri električarjih. Kljub prizadevanju nam tudi ni uspelo dobiti kandidate za študij na strojni in ekonomski fakulteti.

Se vedno obstoja problem racionalnega zaposlovanja vseh vrst invalidov in delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo. Število le-teh se je v letu 1969 dvignilo na 738, 43 oseb pa je še v postopku za priznanje invalidnosti. V letu 1969 je bilo starostno in invalidsko upokojenih 139 delavcev, vsem bo-

lezenskim invalidom pa so bila na novo odmerjena nadomestila OD. V tem letu je bilo delavcem z zmanjšano delovno sposobnostjo izplačano 946 tisoč din nadomestil OD, kar predstavlja povečanje v primerjavi z letom 1968 za 41,7%. Na preventivnem zdravljenju je bilo 100 članov delovne skupnosti in smo za to obliko zdravljenja porabili 110 tisoč din. Razen tega je bilo po sklepu samoupravnih organov porabljeno za prevent. zdravljenje otrok članov delovne skupnosti, po številu 38, še 11,5 tisoč dinarjev.

Za leto 1969 smo imeli predviden sprejem 17 pripravnikov, prišlo jih je 14. Skupno štipendiramo 104 dijake in študente, od tega jih prejema študijsko pomoč 48. Za štipendije in štipendijsko pomoč smo izdali skupno 237 tisoč din. Komisija za delovna razmerja je imela 4 seje, na katerih je obravnavala 58 vlog za sklenitev oziroma razrešitev delovnega razmerja. Ugodno je rešila 26 prošelj, zavrnila jih je 32. Med zavrženimi prosilci je bilo največ strojnih, elektro in ekonomskih tehnikov, ker so ta delovna mesta polno zasedena.

Stalež zaposlenih na jamskih deloviščih se je občutno znižal. Za realizacijo proizvodnega plana 1970 je nujno približati številu zaposlenih staležu iz prvega kvartala leta 1969, ko ni bilo težav pri oblaganju jamskih delovišč. Osnovni problem na področju zaposlovanja bo zaposlitev viška delovne sile, ki bo nastopil z vključitvijo nove separacije v obratovanje.

Na vseh treh rudnikih razpolagamo s skupno 4.244 stanovanj različnih kvalitet. Upokojeanci zasedajo 1.531, tuje stranke pa 349 rudniških stanovanj, tako da je aktivnih članov ZPT v naših stanovanjih le 2.364, kar predstavlja 55,7% rudniškega stanovanjskega fonda. Stanovanjska kriza še vedno ni rešena, saj imajo stanovanjske komisije na rudnikih na dan 31. 12. 1969 registriranih naslednje število prosilcev za rudniška stanovanja: 318 članov ki nimajo stanovanj ter 186 prošelj za zamenjavo. Stanovanjske komisije so razdelile v tem letu 81 stanovanj v starih hišah, 44 v novozgrajenih in 17 v adaptiranih stanovanjskih hišah. Skupno posedujemo v samskih domovih 446 ležišč, kar je za 33 manj kot v letu 1968. Znižanje je nastopilo zaradi tega, ker je bil v Zagorju dokončan oziroma adaptiran samski dom, stari pa je bil ukinjen. Stroški za vzdrževanje samskih domov so precej narasli, posebno v območju rudnika Zagorje in Hrastnik, ker so bila opravljena razna obnovitvena dela. Na rudniku Trbovlje je bil adaptiran objekt Ribnik 18, kjer smo pridobili 12 družinskih stanovanj. Naše podjetje ima v upravljanju v vseh treh rudnikih 1.063 10 11 ha zemljišč. Zemljišča, ki leže na območju rudniških stanovanjskih kolonij in tista, ki jih je moč obdelovati, daje podjetje proti manjši odkupnini v najem članom delovne skupnosti ter upokojeencem. Za gozdove in našem upravljanju sta bila izdelana dva gozdno-gospodarska načrta in to za področje rudnikov Trbovlje in Zagorje. V tem letu smo pogozdili 4 ha zemljišč, od tega 3 ha na področju sipin v Trbovljah in 1 ha na področju Hrastnika. Čiščenje gozdnih kultur pa je bilo izvedeno na področju Hrastnika na površini 2,7 ha in na področju Trbovelj na površini 3,5 ha. V juniju 1969 se je pojavil zemeljski plaz na številnih zemljiških parcelah, ki so v upravljanju našega podjetja in to na področju Kisovca (Korbarica) v Zagorju. Skupna površina tega plazu znaša cca 90.000 m², obseg premikajočih se zemeljskih mas seročuna na približno 900.000 m³. Manjši zemeljski plaz pa se je pojavil tudi za obratnimi objekti elektro delavnice v Trbovljah.

Pravni sektor je bil zaposlen s sodelovanjem pri sestavi raznih pravilnikov, pri sestavi kupo-prodajnih zakupnih, menjalnih, kreditnih in odškodninskih pogodb. Veliko dela je bilo z raznimi pravdami glede različnih odškodninskih zahtevkov. Sektor vodi tudi premoženjsko zavarovanje, (mandatne tožbe zoper neredne plačnike je pa v tem letu prevzel finančni sektor.

Revizijska služba je bila zaposlena predvsem na kontroli raznih izplačilnih dokumentov, izvajala je

kontrolno obračunavanje OD in s tem v zvezi izvajanje pravilnikov o delitvi OD. Nadalje je bila udeležena v komisijah pri primo predaji poslov ob preemstitvah odgovornih uslužbencev, obračunavala je prometni davek, izvajala kontrolno nad poslovanjem počitniških domov ter vodila posle v zvezi z letnimi inventurami.

Plansko-analitska služba vodi statistične podatke vseh dejavnosti, sestavlja finančne plane za poedine delovne enote in rudnike ter posreduje raznim zveznim in republiškim organom statistične podatke. Odelek zasleduje dnevne stroške proizvodnje po rudnikih, jih analizira ter sestavlja na temelju tudi začasne dekadne in mesečne obračune lastne cene. V tej službi je tudi poseben referat za nagrajevanje, ki spremlja in analizira gibanje OD, gibanje nadurnega in nedeljskega dela ter druge oblike nagrajevanja. Uslužbenci plansko-analitskega oddelka so tudi aktivno sodelovali pri sestavi predloga pravilnika o delitvi OD po delovnih enotah.

Zasavski premogovniki zasledujejo in ugotavljajo dohodek ter njegovo delitev v osmih posebnih knjigovodstvih. V letu 1969 je bil z novim zakonom o dohodku in o knjigovodstvu ter delno tudi o amortizaciji sistem obračunavanja in ugotavljanja celotnega dohodka ter njegove delitve bistveno spremenjen. V tem letu se je namreč prešlo s sistema plačane realizacije na ugotavljanje in delitev dohodka po sistemu izdanih faktur ter je bila neplačana realizacija iz leta 1968 obračunana in razdeljena v dohodku za leto 1969.

1. Osnovna dejavnost

Za leto 1969 je bila planirana proizvodnja 1.820.000 ton, dosegli smo pa 5.000 ton več. V primerjavi z letom 1968, pa je bila v tem letu dosežena višja proizvodnja za 45.000 ton. Vsa ta količina je bila prodana, razen tega pa so znižali zaloge na rudniku Zagorje za 22.183 ton. Skupno smo prodali torej 1.847.987 ton, ker je bila tudi na rudniku Trbovlje znižana zaloge za 804 tone. Skupna proizvodnja je sicer višja od one iz leta 1968, vendar je bila dosežena v večjem številu delovnih dni, tako da je povprečna dnevna proizvodnja padla od 6,006 na 5,955 ton. Povprečno dnevno proizvodnjo je povečal le rudnik Trbovlje ter RŠC, dočim sta rudnika Hrastnik in Zagorje v dnevni proizvodnji nižja kot sta bila v letu 1968.

Produktivnost dela se je povečala, saj izkazujemo na vseh rudnikih višje storitve kot v preteklem letu:

jamska: (ton/del.)	1968	1969	indeks
Hrastnik	2,96	2,99	101,0
Trbovlje	3,13	3,78	120,8
Zagorje	2,19	2,35	107,3
ZPT	2,69	2,94	109,3

obratna: (ton/del.)	1968	1969	indeks
Hrastnik	2,64	2,68	101,5
Trbovlje	2,60	3,14	120,8
Zagorje	1,84	1,78	96,7
ZPT	2,30	2,42	105,2
rudniška: (ton/del.)			
Hrastnik	2,02	2,03	100,5
Trbovlje	2,28	2,62	114,9
Zagorje	1,63	1,65	101,2
ZPT	1,93	2,03	105,2

Gospodarjenje z jeklenim podporjem se ni izboljšalo, saj izkazujemo manjše odpise in izgube le pri stojkah, dočim se je izguba pri stropnicah in pri TH-podporju zelo povečala.

Prihranek izkazujemo pri porabi specifičnih vrst materiala in sicer:

jamski les: m ³ /000 ton	1968	1969	indeks
Hrastnik	13	12	92,3
Trbovlje	14	10	71,4
Zagorje	19	19	100,0
ZPT	15	13	86,7

Razstrelivo: gr/t

Hrastnik	116	110	94,8
Trbovlje	135	98	72,6
Zagorje	265	302	114,0
ZPT	171	165	96,5

Kalorična vrednost premoga se je na vseh rudnikih nekoliko izboljšala.

Skupno število nezgod je znašalo 1.072, kar je za 7% manj kot je bilo v letu 1968. Kljub temu znižanju se je pa zvišala resnost za 14%. V podjetju smo imeli dve smrtni nezgodi in sicer na separaciji ter na obratu Ojstro. Zaradi povečanja resnosti nezgod, ki dosega v letu 1969 že 27,7% zgubljenih dni na nezgodo (v letu 1968 je bila resnost 24,3 dni/nezg.) in povečanih osnov so tudi izdatki za nadomestilo OD nezgodnikov višji za 11,4% ter znašajo 1,087 tisoč din, v letu 1968 so bili 949 tisoč din. Skupni izdatki za nezgode in bolane sa narasli od 3,394 tisoč din v letu 1968 na 3,978 tisoč din v letu 1969.

Investicijska dela smo izvajali v okviru odobrenega načrta. Financirali smo jih v glavnem iz amortizacije, delno z odobrenih investicijskih kreditov (po sanacijskem programu, za kotlarno Hrastnik in za opekarno Trbovlje). Skupno smo porabili 25,203 tisoč din, od tega smo plačali iz amortizacije 14,4 milij. in iz posojil 7,8 milijona din, stanje obveznosti do dobaviteljev in izvajalcev pa je znašalo 3 milijone din, kar pa smo med tem že

poravnali iz amortizacije in kreditov.

Pri proizvodnih stroških premoga ugotavljamo, da so nekoliko višji kot so bili v letu 1968. Tisti stroški, na katere imamo v podjetju vpliv, so nižji, porasli so pa drugi stroški za razne prispevke, obresti itd. Po rudnikih se je gibala lastna cena v letu 1969 takole:

Hrastnik Trbovlje Zag.

jama	59,51	49,46	81,33
skupni prevoz	4,82	3,08	—
separacija	6,49	3,07	8,06
jalovišče	0,70	0,33	1,12
drobljenje	0,37	0,76	—
upravno			
prod. režija	2,53	2,52	2,60
Lastna cena	74,42	59,22	93,11

Povprečna lastna cena za ZPT znaša 75,05 din/tono.

V letu 1968 pa se je gibala lastna cena po rudnikih kakor sledi:

jama	56,79	57,29	73,70
skupni prevoz	4,47	2,28	—
separacija	6,97	3,28	6,74
jalovišče	0,49	0,22	—
drobljenje	0,03	1,20	—
upravno			
prod. režija	2,48	2,52	2,82
Lastna cena	71,23	66,79	84,30

Povpreček za vse tri rudnike je znašal v končnem znesku 74,28 din za tono.

Povprečna prodajna cena za vse tri rudnike znaša 76,58 din/t in je za 0,43 din/t višja od letne 1968. Pozitivna razlika med prodajno in lastno ceno znaša za vse tri rudnike 1,53 din/t (v letu 1968 je bila ta razlika 1,87 din/t). Rudnika Hrastnik in Trbovlje sta z doseženo prodajno ceno pokrila vse proizvodne stroške, dočim to na rudniku Zagorje ni primer.

Pri nabavi materiala lahko smatramo leto 1969 za kritično glede na založenost in ponudbo tržišča. Nekaterih vrst blaga po več mesecev ni bilo na razpolago. Na tržišču je primanjkovalo vseh vrst nosilcev ter kotnega železa, okroglega in ploščatega železa tanjših dimenzij, stanje je bilo predvsem v drugem polletju zelo kritično. Velike težave smo imeli tudi z nabavo jamskega lesa, predvsem proti koncu leta. Povprečna mesečna zaloga materiala predstavlja približno 3-mesečno porabo.

Kot že omenjeno smo vso proizvodnjo prodali, leto 1969 je bilo v pogledu prodaje premoga izredno, da ne rečemo izjemno. Temu je predvsem pripomogla sicer ne ostra vendar dolga zima. Situacija je bila v povpraševanju tako v industriji kot v široki potrošnji ista. Odpovedi ali zmanjšanja pogodbenih dobav smo beležili le v izjem-

nih primerih in še to za krajše termine. Vse to je vplivalo, da se je povpraševanje po premogu v jesenskih mesecih še stopnjevalo. Tudi dejstvo, da smo zaradi okvare v TE Trbovlje II forsirali proizvodnjo komercialnega premoga, nismo nikakor mogli zadovoljiti vsem povečanim zahtevam kupcev. Velike težave smo imeli z zelo neredno dostavo praznih železniških vagonov. Poseben problem je predstavljal za nas obratovanje nove TE Trbovlje II. Sicer smo predvidevali občasne zastoje, ki jih ima običajno vsak nov obrat, vendar pa tako dolgega zastoja nismo morali predvideti. Zaradi prenapoljenih zalog in precej manjše porabe premoga v stari TE je elektrarna občutno znižala pogodbene količine in smo bili zato primorani zelo zmanjšati proizvodnjo kotlovnega premoga na rudniku Trbovlje. Zaradi izpada proizvodnje električne energije iz TE Trbovlje II so povečano obratovale druge termoelektrarne v Sloveniji. Zaradi tega je Toplarna Ljubljana redno prevzemala vse pogodbene količine prahu iz rudnika Zagorje, poleg tega pa smo prodali TE Brestanica 9.442 ton prahu iz deponije rudnika Zagorje. Končno bi omenili tudi to, da odpade od skupne prodaje 55% na prevoze po železnici, lokalne oddaje je 45%. V letu 1969 smo tudi izvažali in sicer v Italijo in Avstrijo. Skupno smo izvozili 13.405 ton debelih vrst premoga v brutto vrednosti 125.304 USA\$. Prodajne cene smo za vse tri rudnike menjali 1. 9. 1969.

Glede stanovanjskega problema bi omenili še to, da smo leta 1969 skupno izdali za stanovanjsko izgradnjo iz naših sredstev ter amortizacije stanovanj. poslopij 3,192 tisoč din. V tem znesku so obračunana nova stanovanja v Trbovljah in Zagorju ter akontacije na naročena stanovanja v Hrastniku.

Kredite za v prejšnjih letih odobrena stanovanjska posojila v redu odplačujemo. Koncem leta 1969 dolgujemo na stanovanjskih posojilih še naslednje zneske:

Trbovlje	8.967.650,64 din
Hrastnik	6.555.475,76 din
Zagorje	10.640.735,78 din
Skupaj	26.163.862,18 din

V letu 1969 se je znižal dolg za 1.693.032,53 din. Anuitete v redu in pravočasno plačujemo, v celoti iz 4%-nega stanovanjskega prispevka.

Poletne anuitete stanovanjskih posojil v letu 1970 znašajo:

Trbovlje	311.938,90 din
Hrastnik	246.243,10 din
Zagorje	380.822,54 din
Skupaj	939.004,54 din

Osnovna dejavnost je poslovno leto 1969 zaključila s pozitivnim rezultatom in sicer znaša ostanek do-

hodka po kritju vseh poslovnih stroškov pogodbenih in zakonskih obveznostih, stanovanjskega prispevka ter osebnih dohodkov z vsemi prispevki še 3.414.749,27. Ta znesek se nanaša le na leto 1969, če pa upoštevamo še prenos neplačane realizacije 1968 v obračun dohodka leta 1969 se pa pozitivni ostanek, ki je namenjen za brutto sklade poveča na 4.098.968,99 din.

2. Druge dejavnosti

Obrat za specialna rudarska dela, ki je izvajal v letu 1969 rudarsko gradbena dela na 11 gradbiščih, je zaključil poslovno leto uspešno. Še boljši rezultat so nekoliko zmanjšala remontna dela na gradbišču Dobrevu, tudi dela na gradbišču Bor in zaenkrat na gradbišču Nikšić (pripravljala dela), so v letnem obračunu negativna.

Obrat za proizvodnjo gradbenega materiala je v delovnih enotah opekarna, kamnolomi Trbovlje, Hrastnik in Zagorje pozitiven, dočim izkazujeta betonarni v Trbovljah in Hrastniku izgubo. V končnem rezultatu je obrat zaključil poslovno leto 1969 uspešno.

Tudi avtopark izkazuje pozitivni ostanek dohodka in to na rudniku Zagorje precej več kot v Trbovljah.

Druge neproizvodne dejavnosti so zaključile leto takole:

RŠC je s proizvodnjo premoga in prispevki proizvodnih obratov ZP ter dotacije republiške izobraževalne skupnosti dosegel ravno tolikšen celotni dohodek, da je pokrtil vse izdatke vključno s stanovanjskim prispevkom.

Samski domovi izkazujejo izgubo, ker kakor smo že omenili smo imeli precejšnje izdatke z vzdrževanjem.

Menze so aktivne, v Hrastniku izhaja s svojimi dohodki, dočim se morajo režijski stroški za menzi v Trbovljah in Zagorju s strani podjetja kot ustanovitelja dotirati.

Počitniški domovi so v končnem rezultatu negativni, počitniški dom na Rabu je zaključil poslovanje s pozitivnim ostankom, dočim sta počitniška domova Crikvenica, predvsem pa Partizanski vrh negativna.

3. Doseganje in delitev dohodka

Poslovno leto smo zaključili brez prenosa iz leta 1968 s pozitivnim rezultatom ostanek dohodka za sklade v višini 5.218.136,26 din. Pozitivna razlika v neplačani realizaciji iz leta 1968 nam poveča ta znesek za 794.435,19 din na skupno 6.010.571,45 din. Ta končni znesek se razdeli na sklade.

Posamezne dejavnosti so udeležene v ostanku dohodka z nasled-

osnovna dejavnost
OSRD
Gramat
Avtopark
RŠC
Samski domovi
Menze
Počitniški domovi

njimi zneski:	samo 1969	s prenosom iz 1968
	3,414.749,27	4,098.958,99
	1,403.235,12	1,516.864,43
	476.230,24	474.648,82
	100.903,01	102.266,33
	—	—
	—162.708,53	— 165.014,06
	22.134,46	21.488,41
	— 38.407,31	— 38.651,47

Finančni plan smo presegle pri vseh dejavnostih. Zaradi realnejšega prikaza dajemo pregled izpolnitve oziroma doseganja le za proiz-

vodnjo oziroma realizacijo leta 1969, ker bi nam primerjava s povečano vrednostjo za prenešene zneske iz leta 1968 ne dala realne slike.

Elementi	Osnov. dejavnost	OSRD	Gramat	Avtopark	Skupaj
Cel. dohodek	112,9	148,6	109,1	104,4	115,3
Mater. stroški	122,4	185,9	112,4	108,1	124,1
Dohodek	106,9	142,0	104,7	93,7	109,4
Obvezn. iz doh.	110,9	132,5	95,7	133,9	112,9
Doh. za razdel.	106,5	143,2	105,7	89,0	109,1
Brutto OD	104,4	138,0	95,0	134,8	106,7
Ostane	142,1	175,2	154,8	34,5	141,9
Stan. prisp.	113,3	128,4	95,9	134,1	114,1
Brutto skladi	190,1	189,9	189,7	29,7	170,7

V naslednji tabeli prikazujemo doseganje delitve dohodka za posamezne proizvodne dejavnosti v odstotkih, pri čemur se prve števil-

ke nanašajo na brutto OD, druge pa na stanovanjski prispevek in brutto sklade:

Osnov. dejavnost plan	OSRD		Gramat		Avtopark		ZPT		
	dos.	plan	dos.	plan	dos.	plan	dos.	plan	
94,3	92,4	86,0	82,9	82,1	73,8	54,4	82,3	93,1	91,1
5,7	7,6	14,0	17,1	17,9	26,2	45,6	17,7	6,9	8,9

Iz gornjih pregledov je razvidno da so vse proizvodne dejavnosti finančni plan v celotnem dohodku presegle, razen avtoparka je presežen tudi predviden ostanek dohodka, ki je namenjen skladom. Za neproizvodne dejavnosti finančnega plana nismo sestavili.

V vseh dejavnostih ZPT znaša doseganje in delitev celotnega dohodka, v katerem je vključen tudi prenos neplačane realizacije leta 1968, kakor sledi:

Celotni doh.	231.807.733,83
Materialni stroški	102.517.627,61
Dohodek	129.290.106,22
Obveznosti iz dohodka	10.741.222,91
Dohod. za razdelitev	118.548.883,31
Brutto OD	108.191.490,55
Ostane	10.357.392,76
Stanovanjski prispevek	4.346.821,31
Brutto skladi	6.010.571,45
Delitve dohodka v %:	
Brutto OD	91,3
Stanov. prisp. in bruto skl.	8,7

Iz ostanka dohodka moramo prvo pokriti z zakonom določene obveznosti in to: anuitete za odplačilo sanacijskega kredita, obvezni rezervni sklad podjetja in skupne rezerve gospodarskih organizacij pri republikah in občinah. Ostanek pa predstavlja neto sklade podjetja, ki ga osrednji delavski svet razporedi po potrebah za poslovni sklad skupne porabe in morebitne druge sklade podjetja.

Na opisani način prikazano kritje obveznosti po zakonu iz ostanka dohodka nam zmanjša ta ostanek za neto sklade podjetja sledeče:

Anuiteta sanacijskega posojila	116.258,85
Obvezni rezervni sklad podjetja	846.419,25
5 %-ne skupne rezerve g. o.	252.394,65
Neto skladi podjetja	4.795.498,70
Skupaj razdeljeno	6.010.571,45

Predlog za razdelitev ostanka dohodka, ki je namenjen za neto sklade v višini 4.795.498,70 din bo podan na zasedanju osrednjega delavskega sveta, na katerem se bo sklepalo o zaključnem računu za leto 1969.

Povprečni mesečni osebni dohodki izračunani iz števila opravljenih ur in za 208 ur mesečno so znašali:

	din	več kot 1968
Osnovna dejavnost	1.171,68	22 %
OSRD	1.395,18	4 %
Gramat	958,28	23 %
Avtopark	978,99	3 %
Druge dejavnosti	1.170,70	21 %
ZPT	1.189,04	23 %

Iz tega kratkega izvlečka iz poslovnega poročila se vidi, da smo zaključili leto 1969 uspešno, saj so narasli tako osebni dohodki kot skladi. Rezultat bi bil še ugodnejši, če ne bi imeli težav s plasmanom kotlovnega premoga na rudniku Trbovlje in pa težke jamske prilike na obratu Kotredež.

Roman Turnšek

Delovni načrt za leto 1970

Že v 6. številki prejšnjega letnika našega glasila »Srečno«, je bila objavljena kratka informativna nota o višini planirane proizvodnje za leto 1970.

V tej številki pa želimo objaviti nekoliko daljši sestavek o programu proizvodnje in delno o pripravi plana koriščenja sredstev amortizacije ter sredstev za raziskovalno in študijsko razvojno delo.

Še pred pričetkom izdelave de-

lovnega načrta smo zbrali potrebe po različnih sortimentih našega premoga pri posameznih kupcih oziroma potrošnikih. Ugotovili smo, da se potrebe ne znižujejo, čeprav je bilo to še pred nekaj leti splošna napoved ampak, da se celo zvišujejo. Prijavljenih je bilo celo več potreb kot znaša plan proizvodnje za leto 1970, kljub njegovemu povišanju za 30.000 ton. Porasla je potreba po komercialnem premogu,

katerega proizvodnja pa pri nas stagnira oziroma celo upada zaradi preorientacije na višjo proizvodnjo kotlovnega premoga na rudniku Trbovlje. Pri določanju višine proizvodnje smo morali upoštevati prehod na 42-urni delovni teden od aprila dalje, kar znižuje število možnih delovnih dni. Zavaljo tega se zvišuje višina dnevne proizvodnje. Upoštevanih je 22 prostih sobot, ki pa so razporejene v pretežni meri

v 2. in 3. trimesečju, ko je povpraševanje po premogu manjše, hkrati pa je to tudi čas letnih dopustov.

V letu 1969 je bila dosežena na rudnikih Hrastnik in Trbovlje v 305 1/3 delovnih dneh in na rudniku Zagorje v 309 delovnih dneh proizvodnja 1,363.867 ton komercialnega premoga in 461.133 ton kotlov-

nega premoga, skupaj 1,825.000 ton ali povprečno 5.954 ton na dan.

Plan za leto 1970 predvideva proizvodnjo 1,307.000 ton komercialnega premoga ali skoro 57.000 ton manj kot v letu 1969 in 543.000 ton kotlovnega premoga ali 82.000 ton več kot v letu 1969. Razlika nastaja zaradi večjih potreb po kotlov-

nem premogu zaradi rednega obračevanja TET II. Iz tega razloga se bo od aprila dalje rudnik Trbovlje v celoti preusmeril na proizvodnjo le kotlovnega premoga.

Plan proizvodnje je po posameznih proizvodnih enotah in po posameznih trimesečjih razdeljen takole:

Tabela 1

Del. Tri- dni mesec.	Hrastnik	Trbovlje	Zagorje	RŠC Trbovlje	RŠC Zagorje	Skupaj komerc.	Kotlovec Trbovlje	Celokupno ZP-T	ton/ dan
75 I.	171.000	33.800	148.000	6.000	6.000	364.800	126.200	491.000	6.550
66 II.	150.000	13.200	136.000	5.000	5.000	309.200	118.800	428.000	6.500
66 III.	150.000	—	139.000	3.500	3.500	296.000	136.000	432.000	6.550
74 IV.	169.000	—	157.000	5.500	5.500	337.000	162.000	499.000	6.740
281 1970 ton/dan	640.000 2.280	47.000 170	580.000 2.060	20.000 70	20.000 70	1,307.000 4.650	543.000 1.930	1,850.000 6.580	6.580 —

Ce primerjamo proizvodnjo premoga, doseženo po posameznih rudnikih v letu 1969 s planom za leto 1970, ugotovimo:

Tabela 2

Proizvodna enota	Dosežena proiz. 1969		Planirana proiz. 1970			Dnevna razlika
	delav- niki	ton/leto ton/dan	delav- niki	ton/leto ton/dan	ton/dan	
Hrastnik	305 1/3	659.000 2.158	281	640.000 2.280	2.280	+ 122
Trbovlje	305 1/3	587.090 1.922	281	590.000 2.100	2.100	+ 178
Zagorje	309	537.520 1.740	281	580.000 2.060	2.060	+ 320
RŠC						
Trbovlje	305 1/3	16.910 55	281	20.000 70	70	+ 15
RŠC						
Zagorje	309	24.480 79	281	20.000 70	70	— 9
ZP-T	306 1/3	1,825.000 5.954	281	1,850.000 6.580	6.580	+ 626

da bodo morale zaradi prehoda na 42-urni delovni teden vse enote, razen RŠC Zagorje, povišati dnevno proizvodnjo. Povišanje na rudniku Hrastnik gre izključno na račun povišanja proizvodnje komercialnega premoga, na rudniku Trbovlje pa kotlovnega premoga. Močno povišanje proizvodnje je predvideno na rudniku Zagorje, z ozirom na boljše koncentracijo odkopnih polj v jami Kotredež, po končanih odpadnih delih slojišča med VI. in IV. obzorjem.

Na rudniku Hrastnik je predvidena nižja letna proizvodnja kot je bila dosežena v letu 1969, predvsem zaradi ostrejšega separiranja komercialnega premoga na novi težkotekočinski separaciji in predvidene proizvodnje le komercialnega premoga.

Rudnik Trbovlje ima le malenkostno zvišan letni plan, ki pa temelji na potrebah TET II.

Na posameznih separacijah je predviden naslednji padec sortimentov v odstotkih in količinah:

Tabela 3

Sortiment	Separacija Trbovlje		Separacija Zagorje		ZP — T	
	%	ton	%	ton	%	ton
kosovec	13,5	95.450	11,5	69.000	12,6	164.450
kockovec	13,4	94.690	14,0	84.000	13,6	178.690
orehovec	16,7	118.290	14,5	87.000	15,7	205.290
grahovec	14,9	105.540	9,5	57.000	12,4	162.540
zdrob	20,9	147.440	25,0	150.000	22,8	297.440
prah	20,6	145.590	25,5	153.000	22,9	298.590
kotlovni	—	543.555	—	—	—	543.000
Skupaj	100,0	1,250.000	100,0	600.000	100,0	1,850.000

Pri padcu sortimentov na separaciji Trbovlje je predvideno povišanje odstotka debelih vrst premoga in zdroba, ter padec odstotka prahu, ker bodo na rudniku Hrastnik odkopavali pretežno krovni pre-

mog, proizvodnja na tem rudniku pa tvori maso komercialnega premoga. Na separaciji Zagorje predvidevamo malenkostno zvišanje odstotka ostalih drobnih vrst premoga na račun prahu.

Predvidene so naslednje storitve:

- jamska
 - rudnik Hrastnik 3,02 ton/del.
 - rudnik Trbovlje 3,09 ton/del.
 - rudnik Zagorje 2,51 ton/del.
 - ZP-T brez RŠC 3,02 ton/del.
- rudniška
 - ZP-T brez RŠC 2,20 ton/del.
 - ZP-T z RŠC 2,25 ton/del.

Vse planirane storitve so višje kot so bile dosežene v letu 1969, vendar jih bo možno doseči le v primeru, če bo odvzem kotlovnega premoga potekal po predvidevanjih in če bodo posamezne proizvodne enote izpolnjevale svoje planske obveznosti.

Pri porabi glavnih vrst materiala ni predvideno bistveno znižanje:

- pri lesu, ker še ne bomo prešli na uporabo kompletnega jeklenega podporja na širokočelnih odkopih,
- pri razstrelivu, ker bodo ostale iste odkopne metode in bomo odkopovali v pretežni meri predele slojišč s kompaktnejšim premogom,
- pri porabi električne energije pa predvidevamo malenkostno znižanje potem, ko bo tudi v jami Kotredež uvedena koncentracija delovišč.

Tudi investicijska dejavnost bo v letu 1970 zelo aktivna. Pri pripravi programa koriščenja sredstev amortizacije, ki bo znašala v letu 1970 skupno 19,200.000 din, smo najprej oddvojili sredstva:

- za plačilo anuitete za posojila iz prejšnjih let,
- za soudeležbo pri črpanju sanacijskega kredita na področju rudnika Trbovlje-Hrastnik,
- za podražitve del, ki se izvajajo po sanacijskem programu,
- za izvajanje del, ki niso bila v celoti obsežena v sanacijskem programu in za razširjeni program del, ki jih je potrebno investiti za pričetek obratovanja no-

ve težkotekočinske separacije v Trbovljah.

Preostala sredstva amortizacije so bila razporejena po prioritetenem redu:

- a) za nadaljevanje del, ki so bila pričeta v prejšnjih letih, jamska in zunanja,
- b) za že naročeno a ne dobavljeno opremo,

c) za odpiralna dela po že potrjenih projektih — C polje Dol, VII. obzor Hrastnik, Zagorje VIII. polje Trbovlje, V. obzor Kisovec in IV. in VI. obzor Kotredež — ter za opremo, ki je potrebna za aktiviranje teh objektov,

č) za zunanja investicijska dela in opremo — ventilatorska postaja

Trbovlje, regulacija potoka Kotredežca in kompresorske postaje Kisovec.

Vsa dela po investicijskem programu bo potrebno zelo pospešiti, da bomo lahko objekte v predvidenih rokih aktivirali in s tem omogočili doseči planirano višino proizvodnje.

Modernizacijo objektov drugih naših dejavnosti, kot so npr. kamnolom in opekarna Trbovlje, bomo reševali s pomočjo kratkoročnih kreditov. S pomočjo takih kreditov bomo gradili tudi toplarno v Trbovljah in nabavili sodobno opremo za obrat za specialna rudarska dela.

Tudi za študije in raziskave je letos določenih znatno več sredstev. Posebno pomembna je raziskava severnega krila na obratu Kisovec, saj bi se v nasprotnem primeru po nekaj letih proizvodnja na tem obratu močno znižala.

Priprava dolgoročnega investicijskega programa in srednjeročnega programa razvoja zahteva močno zaposlitev tehniškega kadra. Poleg tega bo moral ta pripraviti še večje število projektov in študij, zlasti v zvezi z možnostjo uvedbe kompleksnega samohodnega podporja in dobivalne odkopne mehanizacije.

Iz navedenega je razvidno, da bo potrebno napeti vse sile za izpolnitev delovnega načrta.

Adolf Jermol, dipl. inž. rud.

Rudnik Zagorje — vrtalna ekipa pri vrtnanju na plazu v Podkraju v septembru 1969.

Foto: inž. Tone Bregant

Problematika prodaje premoga v letu 1970

Tržno konjunktornost nekega proizvoda ocenjujemo z razmerjem med ponudbo in povpraševanjem. Ponudba in povpraševanje sta torej osnovna faktorja, ki diktirata določeno prodajno politiko, razmerje med njima pa pomeni, kakšne so prodajne možnosti in kakšna naj bo optimalna proizvodnja, da se v celoti zadosti potrebam tržišča.

V našem primeru pomeni povpraševanje obseg realnih možnosti prodaje premoga, ponudba pa tiste količine, ki jih planiramo v proizvodnji ob maksimalnih naporih za izkoriščanje razpoložljivih kapacitet. Kadar sta ta dva faktorja izravnana, pomeni to stabilizacijo tržišča, umirjenost cen in drugih prodajnih pogojev ter stagnacijo proizvodnje. Če pa je ponudba večja od povpraševanja, sledijo takšnemu stanju težave v prodaji, tendenca po znižanju cene in pa močna konkurenca med proizvajalci, da svojo proizvodnjo obdržijo vsaj na enaki ravni. Takšno stanje je časovna kategorija, ki terjaja znižanje obsega ponudbe, da se v določenem časovnem intervalu ponovno izenači s povpraševanjem in doseže toč-

ko pokritja. V nasprotnem primeru, kadar je povpraševanje večje od ponudbe, nastopi obdobje večje ali manjše konjunktore, ki sili proizvajalce k povečanju proizvodnje, na drugi strani pa odpira tudi možnosti za povečanje in naraščanje cen. Povečana proizvodnja in s tem v zvezi tudi ponudba in določena prodajna politika, vodi k ponovni stabilizaciji trga, to je izenačenju ponudbe s povpraševanjem.

Za večino naših premogovnikov je za tekoče leto in v obdobju zadnjih dveh let značilna dokajšnja konjunktura, saj je povpraševanje večje od proizvodnih zmogljivosti oziroma prodaje. Za ilustracijo te trditve je zanimiva primerjava planirane proizvodnje in pa potrebe naših kupcev v posameznem poslovnem obdobju.

Na količino planirane proizvodnje ki jo označimo s faktorjem 100, je znašalo povpraševanje v posameznem obdobju takole:

Leto	1968	1969	1970
Konjunktorni faktor	105,9	117,4	111,8

To pomeni, da v letošnjem letu ob planirani proizvodnji ne bomo izkoristili vseh prodajnih možnosti, ker so zahteve tržišča večje od naše ponudbe za 11,8%. Ta predpostavka seveda sloni na izključitvi vseh drugih faktorjev, ki negativno vplivajo na ponudbo in zmanjšujejo obseg povpraševanja kot n. pr. kratka in mila zima, ekspanzija drugih virov energije, ugodno hidrološko leto itd. Vsekakor pa lahko v tekočem letu ocenimo prodajne možnosti za pozitivne in ni bojazni za prodajo planirane proizvodnje premoga. Premogovna konjunktura, ki je nastopila v letu 1968, je v preteklem letu dosegla svojo kulminacijo, kar je značilno tudi za splošno evropsko tržišče. To obdobje lahko označimo kot izredno leto, ko so potrebe prerasle proizvodne zmogljivosti premogovnikov. Ta konjunktura se nadaljuje tudi v letošnjem letu, vendar kaže že manjšo tendenco umirjenosti tržišča.

Za oceno povpraševanja v sedanjem in preteklem obdobju so vsekakor zanimivi podatki o gibanju letnih potreb naših kupcev. Če označimo leto 1968 z indeksom 100,

je v letu 1969 znašal indeks povpraševanja 115,4, v letu 1970 pa 111,7. Pri tem je značilno omeniti določena nesorazmerja v povpraševanju po osnovnih vrstah našega premoga. Za ilustracijo navajamo indekse tržnih potreb po osnovnih vrstah premoga in potrošnje.

Leto	1968	1969	1970
komercialni premog— industrija in široka potrošnja	100	99,1	95,1
premog za elektrarne (kotlovni, prah)	100	144,4	143,7

Pri komercialnem premogu ugotavljamo tendenco upadanja potreb in s tem tudi povpraševanja. Pri premogu za termoelektrarne pa obratno, ugotavljamo povečane potrebe, ki gredo izključno na račun obratovanja nove termoelektrarne v Trbovljah. Zaradi tolikšnega po-

rasta potreb v elektrarnah je skupna ocena povpraševanja pozitivna.

Za negativno gibanje potreb po komercialnem premogu je značilno zmanjšano povpraševanje v nekaterih industrijskih panogah, v katerih premog izpodrivajo drugi energijski viri (gorilno olje, plini itd.). Navajamo indeksno vrsto gibanja potreb po komercialnem premogu po posameznih skupinah potrošnje z letnimi količinami nad 50.000 ton.

Leto	1968	1969	1970
Črna metalurgija	100	79,5	53,1
Barvna metalur.	100	106,6	96,8
Industrija gradb. materiala	100	104,3	104,4
Papirna industr.	100	100,1	92,6
Tekstilna industr.	100	104,1	86,2
Železnica	100	90,3	85,6
Široka potrošnja	100	102,6	112,0

Pri nekaterih panogah zasledimo splošno in stalno zniževanje po-

treb, to so v glavnem črna metalurgija in železnice, pri drugih pa umirjeno ali celo povečano potrebo. Kot perspektivne in potencialne potrošnike lahko štejemo predvsem široko potrošnjo, deloma pa tudi barvno metalurgijo, industrijo gradbenega materiala in papirno industrijo. Izmed manjših potrošnikov, ki v tem pregledu niso zajeti, a njihove potrebe stagnirajo ali pa celo naraščajo, štejemo še elektro in kemično industrijo. Vso ostalo industrijo pa štejemo med neperspektivne potrošnike premoga, ker se njihove potrebe stalna znižujejo.

Na temelju gornjega opisa lahko za letošnje poslovno obdobje pozitivno ocenimo prodajo premoga in če nam bodo vremenske prilike naklonjene, bo tudi letos vladala dokajšnja konjunktura na našem premogovnem tržišču.

Janko Lapornik, oec.

PRIPRAVA INVESTICIJSKEGA PROGRAMA

Že dalje časa pripravljamo osnove za izdelavo investicijskega programa, po katerega izvedbi naj bi se v večji meri omogočili koncentracijo in modernizacijo proizvodnje. Ta program je zrasel zavoljo nujnosti hitrejšega porasta produktivnosti in s tem v zvezi tudi porasta stopnje modernizacije, ki mora omogočiti splošno povišanje standarda vseh zaposlenih. Potrebno je, da so vsi člani delovne skupnosti seznanjeni vsaj z glavnimi značilnostmi tega programa, čeprav o njem samoupravni organi še niso razpravljali.

Program je osnovan na obstoječem stanju proizvodnje premoga in finančnih pokazalcev. Po programu je predvidena izgradnja objektov in uvajanje opreme za razdobje od leta 1970 do 1975, kar hkrati tvori tudi del osnove za izdelavo srednjeročnega programa podjetja.

Iz tržne analize smo ugotovili, da bi se morala proizvodnja premoga v naslednjih letih v našem podjetju povečati na preko 2.000.000 ton letno, predvsem zaradi zmanjšanja proizvodnje oziroma ukinitve nekaterih rudnikov rjavega premoga v Sloveniji. V programu je predvidena letna proizvodnja v višini 2.020.000 ton po letu 1975 in sicer v rudniku Hrastnik 750.000 ton, rudniku Trbovlje 620.000 ton in rudniku Zagorje 650.000 ton.

Celotna predvidena investicijska vsota znaša okroglo 34 milijonov din. Od tega predvidevamo 30 % lastne udeležbe, 70 % pa kreditnih sredstev. Razdelitev teh sredstev po namenu njihove uporabe je predvidena približno takole: 36 % za rudarska odpiralna dela, 16 % za zu-

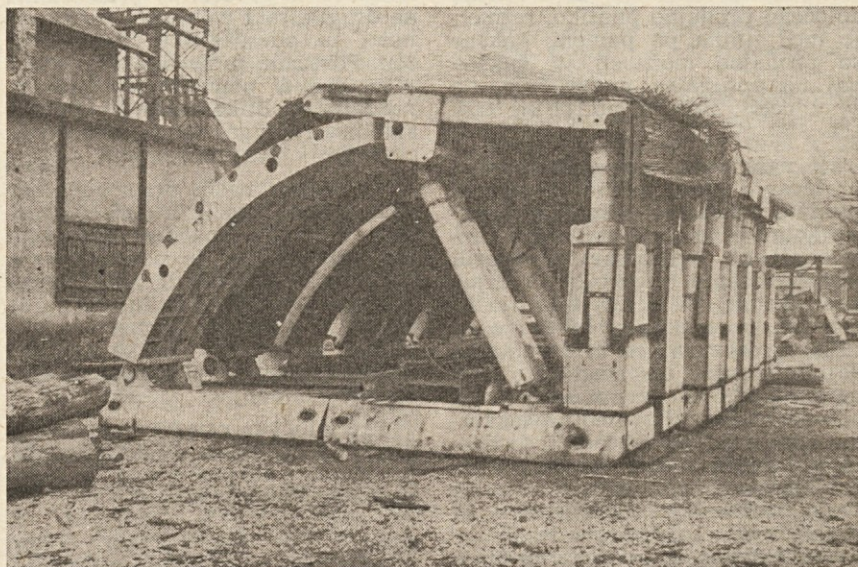
nanja gradbena dela in 48 % za opremo.

Od rudarskih odpiralnih del naj bi iz teh sredstev kreditirali odpiranje in nadaljnjo koncentracijo proizvodnje v vzhodnem sektorju rudnika Hrastnik ter na obratu Kotredež rudnika Zagorje. Od zunanjih zgradb naj bi po tem programu zgradili nakladišče in zvrčališče za jalovino na rudniku Trbovlje ter zavarovalne objekte na obratu Kotredež rudnika Zagorje. V programu je zajeta oprema, ki je potrebna za aktiviranje odpiralnih objektov v rudniku Hrastnik in obratu Kotredež, 3 kompleti kom-

pleksne mehanizacije za rudnika Trbovlje in Hrastnik (za približno 180 m odkopne fronte) ter oprema za modernizacijo skupnega prevoza v Trbovljah.

Sredstva iz posojila naj bi črpali v največjem znesku v prvih dveh letih izvajanja tega programa. Črpanje posojila naj bi trajalo štiri leta.

Po tem programu je predvideno, da bi celotni dohodek na realizaciji premoga povečali za 10 %, sredstva za bruto osebne dohodke bi povečali za 15 %, sredstva skladov pa za 45 %. Vrednost proizvodnje na zaposlenega bi se povečala

Pripravljeno je hidravlično podporje RIB za poizkusno vgraditev v jamah Zasavskih premogovnikov — Trbovlje.
Foto: inž. Tone Bregant

za skoraj 42%, za toliko pa tudi osebni dohodki v primerjavi z letom 1969. Storilnost se mora bistveno povečati in je po programu predvidena za 53% večja, v primerjavi z letom 1969.

Program prvič vključuje tudi sredstva za kompleksno mehanizacijo (hidravlično podporje), s katero naj bi končno preusmerili klasičen, v moderen in visoko produktiven način eksploatacije premoga.

Zastavljene naloge niso majhne, vendar upamo, da nam jih bo ob maksimalnem lastnem prizadevanju ter ob podpori vseh družbenih faktorjev uspelo uresničiti.

Albert Ivančič, dipl. inž. rud.

Program odpiranja in eksploatacije v jami Hrastnik

Hrastniški del premogovnega slojišča, ki sega od Zagorja do Laškega, je od ostalih delov ločen s prelomnicama ob potoku Boben in ob naselju Dol. Debelina sloja znaša cca 25 m, razen ob prelomnicah in gubah, kjer so večje odebelitve.

V sektorju med ordinatama 4600 in 5000, kjer predvidevamo bodočo eksploatacijo v jami Hrastnik, si od juga proti severu sledijo naslednji deli sloja:

B polje, Podaljšek vzhodne A kope, C polje s talnim sklodom, D polje in Kotno polje.

Predel jame Hrastnik med ordinatama 4600 in 5400 delimo v zapadni in vzhodni sektor z umetno mejo na ordinati 5000.

V zapadnem sektorju so pod 5. obzorom že odkopavali v D polju in v C polju. V D polju so prekinili eksploatacijo premoga, ker bi se sicer porušil zračilni prekop do južno ležečega talnega sklada. V C polju pa so v letu 1969 prekinili eksploatacijo zaradi jamskega ognja.

Glede na narinenost poedinih delov sloja drug na drugega, je potrebno pri nadaljnji eksploataciji v predelu jame vzhodno od ordinate 4600 uvesti tak redosled odkopavanja, da z odkopavanjem poedinih delov sloja ne bi spodkopali drugega dela sloja.

V poedinih sektorjih bodo odkopavali po naslednjem vrstnem redu:

- 1) eksploatacija v zapadnem sektorju med 5. in 7. obzorom, v letih 1970, 1971 do 1976;
- 2) eksploatacija v vzhodnem sektorju med 5. in 7. obzorom, v letih 1977 in 1978;
- 3) eksploatacija v zapadnem in vzhodnem sektorju med 7. in 9. obzorom, v letih 1978 do 1984.

Za uresničitev navedenega vrstnega reda eksploatacije premoga bo potrebno izdelati vrsto rudarsko gradbenih objektov v rokih, ki ustrezajo planogramu odkopavanja. Ta predvideva do leta 1976 povprečno proizvodnjo v jami Hrastnik 320.000 ton letno, po tem letu pa povečanje na 500.000 ton letno.

Povečanje proizvodnje premoga na 500.000 ton letno bo možno, ko bo odpravljeno ozko grlo pri transportu premoga iz jame, t.j. jašek Hrastnik.

Da bi obdržali sedanje proizvodne kapacitete v jami Hrastnik oziroma jih povečali, je potrebno iz-

delati v naslednjih letih naslednje objekte:

— med polniščem vozičkov, ki je sedaj v izdelavi na 7. obzoru za nakladanje premoga iz vzhodne A kope in med ordinato 4800, je potrebno v letu 1970 zgraditi smerni hodnik, po katerem bo potekal odvoz premoga iz zapadnega sektorja, ki leži med ordinatama 4600 in 500. Dolžina te zveze bo znašala 340 m;

— na ordinati 4800 je na 7. obzoru v letu 1970 potrebno izdelati prekop v dolžini 66 m, med konturo sloja v podaljšku vzhodne A kope in talno konturo sloja v D polju. V tem letu bo treba pospešeno izdelati zračilni oskrbovalni nadkop iz 7. na 5. obzor na ordinati 4800, v dolžini 80 m, nakar bo treba nadaljevati z izdelavo raziskovalno-odpiralnega hodnika proti ordinati 5200. Ta raziskovalno-odpiralni hodnik dolžine 434 m mora biti gotov v prvi polovici leta 1971;

— istočasno s izgradnjo smernega hodnika po 7. obzoru do ordinate 5200, je potrebno obnoviti talno progo na 5. obzoru do kotnega polja in iz te proge zgraditi proti jugu zračilni prekop do zračilnega nadkopa, ki bo povezal na tej ordinati 5. in 7. obzor. V letih 1971 in 1972 bo potrebno izdelati tudi prekop na ordinati 5200 na 7. obzoru, v dolžini 355 m.

Te zveze, ki bodo zgrajene vzhodno od ordinate 4800, bodo v prvi fazi namenjene za raziskavo vzhodnega sektorja jame Hrastnik ter bodo služile kot osnova za kasnejše odpiranje tega sektorja;

— če bodo rezultati raziskav v vzhodnem sektorju takšni kot jih pričakujemo, bodo do leta 1975 pospešeno izdelovali vpadniško zvezo med zveznim obzorom in 7. obzorom na dolžini 650 m pod naklonom 16°. Zveza bo služila za direkten odvoz premoga z gumi trakom iz vzhodnega sektorja jame Hrastnik in iz jame Dol. Ta bo predvidoma odprta tudi z izvozno progo na 7. obzoru.

S pričetkom nakladanja premoga, pridobljenega v jami Hrastnik, v vozičke na zveznem obzoru, bo mogoče nadomestiti sedanje 11001 vozičke s 3000 litrskimi za prevoz premoga do separacije;

— V letu 1978 je v načrtu pričetek eksploatacije premoga med 7. in 9. obzorom. Dotedaj mora biti podaljšan glavni transportni vpadnik do 9. obzora, na 9. obzoru izdelan prekop na ordinati 5200 ter izvozni hodnik do prekopa na ordinati 4800. Pred pričetkom odkopavanja pod 7. obzorom bo potrebno izdelati na 9. obzoru novo črpališče ter zračilne zveze iz 9. na 7. obzor v vzhodnem in zapadnem sektorju. V tem času bo potrebno na površini izvesti tudi določena zavarovalna dela, da ne bi voda iz potoka Brnica vdrla v jamo. Potreben pa bo tudi odkup nekaterih zgradb, ki se bodo zaradi eksploatacije porušile.

Po dosedanjih podatkih znašajo rezerve premoga med ordinatama 4600 in 5400, med 5. in 9. obzorom (kota +20) v jami Hrastnik skupno 6,150.000 ton separiranega premoga.

Po kalkulaciji znašajo približni stroški za izvedbo rudarsko gradbenih del, za zunanja varovalna dela in za glavno transportno opremo skupno 7,929.000 din, zato bo vsaka proizvedena tona premoga obremenjena z amortizacijo v višini 4,55 din.

Metod Malovrh, dipl. inž. rud.

Za smeh

V Zagorju se je nekega rudarja prišlo ime »vejžde«. Sicer pa ni čudno, ko pa je k vsaki besedi pristavil še svoj vejžde, da ga je bilo kar težko poslušati.

Možakar se je ujezil, ker so mu rekli vejžde in je šel k inženirju — obratovodji. »Vejžde, tovariš inženir, vejžde mi vsi pravijo vejždek«.

»Kako pa to«, je dejal obratovodja in se nasmehnil. »Vejžde ne vem«, je dejal vejžde in odšel.

— * —

Ali veste, da je naš obratovodja zaprt, je dejal skladiščnik snažilki.

»No, to sem si mislila«, je dejala. »Kaj pa je naredil?«

»Oh nič hudega«, je dejal skladiščnik. »Včeraj se je preveč čokolade najedel pa se mu je zaprlo.«

Možnost uporabe stroja za napredovanje prog pri ZP-T

Naše podjetje se že dalje časa zelo prizadeva, da bi z moderniziranjem naprav in opreme, omogočili hitrejši napredek rudarskih del v jamah. V letošnjem letu je predvidena nabava stroja za napredovanje prog, zato je vodstvo podjetja ob soglasju upravnega odbora poslalo v decembru 1969 v nekatere avstrijske rudnike svoje sodelavce (inženir Sikovec, inženir Berger, Kreča Ivan), da si na mestu samem ogledajo pogoje, v katerih ti stroji obratujejo.

Zaradi boljšega razumevanja, za uvod nekaj splošnih podatkov.

V odvisnosti od načina rezanja hribine, odnosno delovanja rezila (dleta) na hribino, ločimo dvoje osnovnih tipov strojev in sicer:

- stroji, pri katerih je rezilo (dlet) stalno na gibajočem (običajno vrtljivem) nosilcu rezila, in
- stroje, pri katerih razen gibanja nosilca rezila, opravlja tudi samo rezilo samostojno gibanje, npr. kotalno gibanje. V bistvu je taka delitev podobna onim, ki jih srečujemo pri sistemih globinskega vrtnanja.

Glede na tehnologijo same izdelave profila proge pa obstojajo stroji, ki:

- režejo dele profila proge postopoma, in
- režejo ves ali pretežen del profila proge v eni operaciji.

Stroje, pri katerih se profil proge izdeluje postopoma s povečanjem profila, pa najdemo take, ki imajo:

- v vseh smereh premikajočo ročico z nosilcem rezil (dlet), pri tem pa se nosilec rezila — rezna glava vrtili ali okrog osi ročice, kot npr. pri stroju PK3, Eickhof EV 100, Dosco Miner itd., oziroma se rezna glava vrtili okrog osi, ki je pravokotna na os ročice (roke) kot npr. pri stroju F 6 A, Westfalia Fuchs in drugih;
- ročico z rezili — rezno glavo, gibajočo le v eni, običajno navpični smeri. Med te tipe uvrščamo npr. Joy-Cantiunoes Miner, Joy Roto Ripper, Nors Miner idr.;
- ročico z rezno glavo, pomično le v bočni smeri, to so takoimenovane Nachreissmaschinen — posnemalni stroj. Konstruirani so na posebne sisteme odkopavanja, ko je treba izdelati progo le s povosom boka ob že odkopanem delu sloja. Ti stroji, kot npr. Mark II, Mark II Meco, Marsch Sullivan, Greeneside, se niso uveljavili posebno dobro.

Stroje, ki režejo istočasno ves ali

pretežen del proge in imajo nameščena rezila v obliki, ki ustrezajo predvidenemu profilu proge, delimo v take, ki imajo:

— dvoje ali več nosilcev rezil-reznic glav, ki se samostojno vrte drug poleg drugega, npr.: Joy Twin Borer, Marietta Miner, Goodman Miner itd.;

— sistem rezil na nosilcu, ki se vrsti okoli osi vzporedni z osjo proge, pri tem pa ločimo:

- stroje, ki imajo več ločenih pogonov nosilcev rezil-reznic glav, npr. stroj Wohlmayer in njegove izvedenke;
- stroje, kombinirane s ščitom npr. Kinear-Moodie, Mc. Alpine, Caldwell itd.;
- stroje, ki napredujejo po gosenicah ali s sličnim podvozjem npr. PK-8, PHG-3 itd.;
- stroje, ki napredujejo tako, da se opirajo v steno proge ali se vlečejo s pomočjo sider, ki so nameščene v predvrtnini, npr. stroji tipa Robins, Wirth, Bade, Demag, Jarva itd.

Vsi stroji, navedeni pod b), c) in č) imajo le en centralno pogonjan nosilec rezila — rezno glavo.

Navedeni tipi strojev so se več ali manj uspešno uveljavili tako v rudarstvu, kot tudi v gradbeništvu, predvsem pri gradnji tunelov, podzemeljskih železnic ali podzemeljskih podvozov oziroma podhodov. Vsi stroji so robustno izdelani, običajno z elektrohidravličnimi pogoni ter dimenzijami in težami, ki se večajo, če je stroj namenjen rezanju trših hribin in ki zahteva profile prog najmanj 10 m². Z njimi je možno izdelati, pri ustrezni organizaciji, dnevno po 20 m ali več prog in to v hribinah, katerih trdnost presega 1000 kp/cm² (npr. stroj Robins).

Strojna izdelava prog ima v primerjavi s klasičnim načinom izdelave, t. j. razstreljevanjem, več prednosti, med drugim tudi tele:

- neprekinjeno delo na napredovanju prog, prekinitve za podpiranje so minimalne, v večini primerov pa proge niti ni treba podpirati. S tem se povečajo dnevni napredki prog, ter izboljša izkoristek transportne mehanizacije, ki jo ni potrebno več dimenzionirati na konico (odstrel). Ciklus napredovanja obsega v bistvu le dve delovni operaciji (pri klasičnem načinu štiri), v ugodnejšem medsebojnem časovnem razmerju;

- s tem, ko odpade odstreljevanje, se izboljšajo klimatski pogoji, žlote za ventilacijo so lahko nameščene neposredno v delovišču odpadejo mrtvi časi za prezračevanje. Strojno izdelovanje prog ne spreminja fizikalnih razmer v okolni hribini. Ta obdrži prvotno kohezijo, s tem pa se zmanjšajo hribinski pritiski, kar pa ima za posledico manjšo potrebno gostoto podporja.

Med neugodne strani strojnega napredovanja prog pa lahko štejemo:

- relativno visoke nabavne stroške za stroj, kar zahteva določeno minimalno število stvarnih delovnih dni stroja, odnosno določeno minimalno letno dolžino s strojem izdelanih prog (od 2000 do 3000 metrov);
- velika teža in dimenzija stroja povzročajo težave pri montaži, demontaži in transportu stroja, s čimer se postavlja zahteva po čim daljših progah z neprekinjenim napredovanjem;
- dimenzije stroja zahtevajo povečane profile prog, kar ima za posledico večjo porabo podporja na meter izdelane proge.

Nekatere karakteristike stroja F 6-A.

Po podatkih izdelovalca, je možno s strojem F 6-A, ki spada v skupino strojev, ki postopoma povečujejo profil proge, rezati hribino, katere tlačna trdnost je do 500 kp/cm². Smatrajo, da je delo s strojem racionalno v hribini s tlačno trdnostjo od 350 — 400 kp/cm², čeprav le ta lastnost hribine ni edina, ki vpliva na uspešnost dela s strojem. Manjši vložki trše hribine v profilu proge, ne delajo posebnih težav. V skrajnem primeru jih je možno odstreliti.

Stroj F 6-A tehta okrog 9700 kg in ga je možno razstaviti v devet sestavnih skupin, največja teža sestavnega dela je okrog 1500 kg. Celotna dolžina stroja skupaj z ročico in verižnim transporterjem znaša 6,8 m. S strojem je možno izdelovati proge širine največ 4,4 m in višine 3,4 m ter v standardni izvedbi do 15 cm pod nivojem. Z dodatnim nastavkom na ročici ter z nekaterimi spremembami v vrtilišču ročice je možno rezati do 50 cm pod nivo proge. Rezalna glava, ki se vrtili okoli osi pravokotno na os roke, je opremljena s 16 rezili, ki so nameščena radialno na bobnu. Pri standardni zvedbi imajo rezila obodno hitrost 4,7 m/sek., z izmenjavo reductorja pa je možno zmanjšati o-

bodno hitrost rezil na cca 2,5 m/sek. in s tem rezati tudi trše hribine. Pogon glave je elektromotorni preko reduktorja. Za boljšo obdelavo stene proge imajo nekatere izvedbe še dodatne stranske nože (po 6 na vsaki strani), s katerimi je možno ustreznejše obdelati stene proge. Rezalni kot rezil je spremenljiv glede na mehansko fizikalne lastnosti hribine. Sama rezila so kovana z navareno trdo kovino. Obnavljanje rezil je možno v vsaki primerni delavnici. Stroj potuje sam z gosenicami, z maksimalno hitrostjo 5 m/min. Gosenice, ki so posamič poganjene, imajo tako površino, da povzročata teža stroja specifični pritisk na tla le 1 kp/cm².

Plug z ročicami za nakladanje je možno hidravlično dvigati, odnosno spuščati pod nivo, za 150 odnosno 100 mm. V normalni izvedbi je plug širok 2 m, možne pa so širine do 3 m in zožitve do 1,8 m.

Za odvoz izkopenine do transporterja ali do nakladanja v vozike je stroju vgrajen dvoveržni transporter (hitrost 0,9 m/sek, kapacitete 100 m³/uro). Pogon z elektromotorjem 2 x 6 kW. Običajno meče ta transporter izkopenino na pomičen gumijasti transportni trak, ki je gibljivo pritrjen na stroju in ki drsi na podporju ali pa na odvoznem transporterju. Običajne dolžine gumijastega transporterja so 12 — 15 m (8 do 10 x dolžina žlebov) hitrosti traku 1,50 m/sek. in moč elektromotorja 3,7 kW.

Skupna instalirana moč stroja F 6-A je 60 kW za ST izvedbo, odnosno 74,5 za normalno izvedbo in sicer:

- 1 x 30 kW (37 kW)
- pogon rezne glave
- 2 x 6 kW (2 x 7,5)
- pogon gosenice
- 2 x 6 kW (2 x 7,5)
- pogon transporterja
- 6 kW (7,5)
- hidravlična črpalka.

Normalna napetost je 500 V, 50 Hz. Na željo dobavljajo tudi z nižjo napetostjo (380 V, vendar je dobavni rok daljši).

S strojem je možno delati proge tako vodoravno kot tudi do + — 15° nagnjene proge. Da se prepreči drsanje stroja na nagnjenih progah, se gosenice lahko opremijo z dodatnimi nastavki.

Obisk v jami Zangtal in jami Oberdorf

Dne 16. decembra 1969 smo obiskali trije člani ZP-T (Šikovec, Berger, Kreča) jami Zangtal in Oberdorf v Avstriji. Obe jami spadata v sklop premogovnega bazena Voitzberg Köflach (GKBBG), ki je udeležen v proizvodnji premoga Avstrije z blizu 40%. Na rudniku Zangtal nas je sprejel obratovodja dipl. inž. Tomicich ter inspektor dipl. inž. Kernberger, ki nas je spremljal na jamskem vhodu. Na obratu Oberdorf pa nas je sprejel obratovodja

dipl. inž. Marster ter asistent dipl. inž. Lapp. Uvodoma nas je obratovodja, tako prvega kot drugega obrata, seznanil s splošnimi montanogeološkimi razmerami rudnika. Ker je bil naš obisk usmerjen predvsem v spoznavanje izkušenj pri delu s strojem za napredovanje prog F 6-A, ne navajamo drugih vtisov, čeprav smo obisk izkoristili tudi za ogled mehaniziranega čela s hidravličnim samogodnim podporjem Alpine tipa B 2-6. Omenim naj, da so na obeh obratih dosegli maksimalno proizvodno koncentracijo, saj dobijo na vsakem obratu vso proizvodnjo (okrog 1000 odnosno 1200 ton/dan) le iz enega širokočelnega odkopa (Oberdorf dolž. 85 m, viš. 3 m, Zangtal dolž. 120 m in viš. 2,8 m) in ene ali dveh priprav v premoğu. Vse priprave za odkopavanje so v premoğu, le izjemoma delajo krajše proge po jalovini — peščena glina. Vse proge tako v premoğu, kot tudi v jalovini izdelujejo izključno s strojem F 6-A.

Premog ima približno tako kvaliteto, kot jo ima naš kotlovni premog in s podobnimi mehansko-fizikalnimi lastnostmi. Točne podatke o trdnosti premoga nismo uspeli dobiti. Pač pa je premog tako v eni kot v drugi jami precej bolj žilav kot so naši premogi. Tudi tu so v slojih premoga nepravilni silificirani vložki, ki jih odstreljujejo s posameznimi streli ali pa s strojem izluščijo, tako da ne predstavljajo ovir normalnemu napredku proge. Na progi, ki so jo izdelovali s strojem F 6-A v jami Oberdorf, je bila v stropu cca 30 cm debela trda zelo peščena jalova plast, ki pa jo je stroj ob naši navzočnosti brez težav rezal. Vsi profili prog so večji od pri nas običajnih in sicer v jami Zangtal 9 m² (standardna oblika 126) trodelno podporje, dočim je podporje v Oberdorfu, enako trodelno, preseka 6 m² (standardna oblika 122). Gostota podporja v jami Zangtal je 1,5 m, v jami Oberdorf pa 1,0 m. Način izdelave prog s strojem F 6-A je v obeh jamah enak. S strojem izdelajo vodoravni zalom čim bliže tlem, globine 40-50 cm (odvisno od trdnosti hribine). Zalom se s strojem F 6-A postopno viša in širi proti temenu proge in sicer v vodoravnih pasovih višine 8 — 12 cm. V cca 10 — 15 min. je tako izdelan celoten profil proge v globini zaloma, s tem da se pomika samo ročica z rezili. Sam stroj se pomika le pri izdelavi zaloma. Zaradi tega ima čelo proge rahlo napeto ploskev, ki jo je sicer možno izravnati s pomikanjem stroja, kar pa se praktično ne dela. Glede na lastnosti hribine se ali takoj po rezanju podpira ali pa se reže progo v dolžini dveh ali treh okvirov. V jami Zangtal in v jami Oberdorf je nepodprto 2,5 — 3 m (dva okvira) proge. Pri napredovanju prog s strojem so zaposleni trije rudarji, od katerih prvopisani opravlja s strojem. Ostala dva pa med samim

rezanjem pripravljata podporje in opaž ter eventualno druge potrebne stvari za podaljšanje transporterja. V jami Zangtal je organizirano triizmensko delo s strojem, dočim ima v jami Oberdorf štiriizmensko delo s strojem, kar pa ne vpliva bistveno na dnevni napredek. Občutek je, da bi se dalo doseči večje napredke z intenzivnejšim delom. V obeh jamah so tudi določene razlike pri plačevanju zaposlenih s strojem.

V jami Zangtal skrbi za vzdrževanje stroja prvopisani kopač, ki gre zato vsak dan na dopoldanski tretjini eno uro prej v jamo, da pregleda in namaže stroj, v jami Oberdorf pa vzdržuje stroj posebna za to določena oseba. Enkrat letno stroj podrobno pregleda in renovira v zunanji delavnici. Tak remont, pri katerem sodeluje tudi prvopisani kopač pri stroju, traja od 20 — 30 dni. Upoštevač tudi čas za preglede ter čas za premeščanje stroja od delovišča na drugo delovišče, dosežejo v obeh jamah povprečni dnevni napredek pri strojni izdelavi prog 8 — 9 m/dan. Če računamo le stvarno delo stroja pa je dosežen napredek okrog 12 m/dan. Največji doseženi napredek je bil 22 m/dan. Napredek strojne izdelave prog je odvisen predvsem od organizacije odvoza izkopenine ter dovoza potrebnega materiala za podpiranje in transport, v manjši meri pa od kapacitete samega stroja. Demontaža in ponovna montaža srtoja, t. j. premeščanje stroja iz enega na drugo delovišče traja 4 — 5 tretjin s posadko 2 elektromehanika in 2 rudarja (16 — 20 delavnikov). Enak čas je potreben tudi za izdelavo krivin v progi dokler ne pričnejo z normalnim napredovanjem s strojem. Na vsakem od obeh rudnikov, ki smo jih obiskali, naredi s strojem 2800 — 3000 m prog. V jami Zangtal so v treh letih, odkar imajo stroj F 6-A, naredili skupno cca 10.000 m prog. Po izjavi predstavnika, v tem času na stroju ni bilo bistvenih okvar.

Rudnik Trimmelkam, ki pripada revirju SAKOG, leži ob nemško-avstrijski meji, cca 40 km severno od Salzburga. Ta rudnik smo obiskali 18. decembra 1969. Sloj premoga, ki ga eksploatirajo v jami Trimmelkam ima debelino okrog 2 m. Premog je po mehanski lastnosti podoben lignitu. Debelina sloja onemogoča prodiranje prog v samem sloju, zato je spodnja kalota proge vedno v talnini. Kot talna nastopajo laporaste gline. Iz istega razloga, posebno še, ker je talna nagnjena k močnem nabrekanju so vse proge podprte v zaključnem TH podporju 2,8 m (standardna oblika XII) v medsebojni razdalji od 0,7 — 0,9 m. Delo na napredovanju prog s strojem je kljub drugačnim razmeram organizirano slično kot v rudniku Zangtal, z enako močno posadko in s približno enakim dnevnim napredkom.

Zaradi uporabe štiridelnega zaključnega podporja, pa je bil stroj izpopolnjen tako, da je možno z njim rezati izpod nivoja proge. Na ročico so dodali konični vmesni komadter povišali vrtilni nosilec ročice. V načinu izdelave proge ni bistvenih razlik od prej opisanega načina, razen te, da spodnjo kaloto profila proge izdelajo tako, da material ne odvažajo oziroma ga le delno odvažajo. Spodnjo kaloto za talni lok podporja v širini razmaka okvirjev v nasutem materialu izdelajo ročno, pri tem pa material le premečejo do že prej izdelanega in podprtega podstavka. To pa zahteva tudi spremembo načina podpiranja in sicer tako, da se najprej namesti talni lok, nato oba bočna in na koncu še stropni lok. Pri tem načinu ni potreben lovilni nosilec v stropu. Gostota podporja v progi je 0,8 m, vendar je dnevni napredek kljub gostejšemu podporju 9 — 12 m. Talna glina za rezanje ne predstavlja nobeno oviro, četudi je vlažna, prav tako je gibanje — potovanje stroja po nasutem materialu s talne gline normalno, čeravno je večina prog blago nagnjenih.

Na vseh rudnikih, ki smo jih obiskali, izkapanino odvažajo s kontinuirnimi transporterji. Tudi odvoz materiala pri strojnem prodiranju prog je kontinuiran z dvovertičnimi

transporterji standardnih izvedb, kapacitete 120 ton/uro.

Dne 19. decembra 1969 smo obiskali tovarno Alpine Montangesellschaft v Zeltwegu. Seznanili so nas z nekaterimi konstrukcijskimi možnostmi adaptacije stroja F 6-A za naše montangeološke razmere. Stroj F 6-A ima za uporabo v naših razmerah pri sedaj običajnih profilih prog \varnothing 2,5 m, preširok plug. Prav tako s strojem v standardni izvedbi ni možno rezati talno kaloto profila v potrebni globini (0,5 m) pod nivojem. Pri razgovorih v Zeltwegu smo ugotovili, da je konstrukcijsko možno zožiti plug na širino 1,8 m, prav tako pa je možno z dodatnim nastavkom rezati pod nivojem proge. Za rezanje v trših hribinah, npr. trdih krovnih laporjih, je možno zamenjati reduktor pogona rezne glave z reduktorjem večjega prenosnega razmerja, to je z manjšo obodno hitrostjo rezil. Pri nabavi stroja naj bi upoštevali oboje, t. j. ožji plug, ter dodatni reduktor. Sama konstrukcija rezne glave je taka, da dopušča spremembo reznega kota, kar je stvar praktičnega poskusa med delom. Omeniti pa je potrebno, da so stroji predvideni za obratovalno napetost 500V. Tovarna lahko dobavi stroj nižje obratovalne napetosti, vendar je računati v

primeru takega naročila z daljšimi dobavnimi roki.

Zaključek

Na temelju razgovorov z odgovornimi tehniškimi kadri na rudnikih, ki smo jih obiskali, ter ugotovitev ob obiskih oziroma ogledi del s strojem v raznih montangeoloških razmerah smatramo, da je delo stroja uspešno. Med nekajletnim obratovanjem na stroju ni bilo večjih okvar. Glede na to smatramo, da je stroj za napredovanje prog tipa F 6-A možno uspešno uporabiti pri izdelavi prog v naših montangeoloških razmerah in sicer v premožu, talnini in s spremenjeno hitrostjo rezne glave tudi v trših krovnih laporjih ob pogoju, da se podporje prilagodi dimenzijam stroja. Profil podporja, ki ga sedaj uporabljamo (2,5 m) je premajhen. Predlagamo, da bi pri novih naročilih ločnega podporja predvideli možnost strojnega prodiranja prog in naročili profil 2,8 m (standardni tip XII). Omenim naj še možnost predelave profila \varnothing 2,5 v profil \varnothing 2,7, ki bi bil še ustrezen za delo s strojem. Tak poskus krivljenja smo že izvedli na stiskalnici v jami Ojstro (22. 12. 1969). Poskus je uspel in dokazal možnost predelave podporja iz \varnothing 2,5 v prem. 2,7 m. Rudolf Šikovec, dipl. inž. rud.

Novi načini podgrajevanja na širokih čelih v Franciji

V okviru mednarodnega tehničnega sodelovanja med Francijo in Jugoslavijo sem imel v novembru in decembru 1969 možnost, da si ogledam nekatere premogovnike v Franciji. Zaradi omejenega časa (skupaj en mesec) sem obiskal le premogovnike v bazenih Loire (v okolici mesta St. Etienne) ter Auvergne (rudnika Brassac in St. Eloy) v osrednji Franciji.

Glavni namen strokovnega izpopolnjevanja je bil, da se seznanim predvsem z modernimi odkopnimi metodami v francoskih premogovnikih, ki bi bile uporabljive tudi v naših pogojih.

To so sicer rudniki črnega premoga, kjer prevladujejo ozki, horizontalni in nagnjeni sloji, v posameznih primerih pa odkopavajo tudi debele horizontalne sloje. Posebno rudnik St. Eloy v bazenu Auvergne, je zelo podoben našim rudnikom glede na pogoje odkopavanja. Precej njihovih rešitev je možno uporabiti pri našem delu. V vseh njihovih bazenih in rudnikih zelo intenzivno delajo na modernizaciji odkopavanja, pa čeprav bodo nekatere premogovne bazene kmalu opustili (bazen Loire leta 1973, bazen Auvergne leta 1975). Seveda pa je premogovništvo pri njih v nekoliko drugačnem položaju kot pri

nas. Po drugi svetovni vojni so bili vsi premogovniki podržavljeni in organizacijsko razdeljeni na devet bazenov. Med posameznimi bazeni ni tekmovanja, niti ne zapiranja tako, da vse izsledke takoj lahko prenesejo v druge bazene. Vse to omogoča, da razvojni oddelki v bazenih in rudnikih intenzivno delajo, posebno še, če ni bojzani za njihovo zaposlitev kljub zmanjšanju proizvodnje premoga.

O problematiki premogarstva, pa tudi o drugih važnih ugotovitvah, do katerih sem prišel med svojo prakso v Franciji, bi lahko precej napisal, vendar se bom v tem prispevku zadržal v glavnem le pri delu s samohodnim podporjem na čelih.

Osnovna odkopna metoda je v teh dveh bazenih vedno enaka, t. j. s pridobivanjem premoga iz rušne cone. Ta način odkopavanja uvažajo povsod, tako na mehaniziranih kot tudi na ročnih čelih. Pri tem ni važen naklon oziroma pad, ne debelina in ne širina sloja. Običajno odkopavajo v etažah s skupno višino do 10 m, kar pa ni pravilo. Etaže so pri debelih in pri zelo strmih slojih horizontalne, do nagiba 45° pa se običajno prilagodijo padu sloja.

Odkopne metode so se v teh

dveh bazenih razvijale podobno kot pri nas. V začetku so najprej odkopali zgornjo etažo pod krovino brez pridobivanja in s polaganjem mrež, naslednja etaža pa je bila že s pridobivanjem pod mrežami. Včasih so tako odkopali z mrežami dve normalni etaži in šele nato so tretjo etažo odkopavali s pridobivanjem. Podporje je sestavljeno iz stojk in stropnic, pogosto pa so zopet uvedli kombinirano podporje zaradi premikanja stropnic pri pridobivanju premoga.

Že dalj časa uvajajo samohodno podporje na čela, kjer je le možno oziroma, kolikor ga imajo na razpologo. Začeli so že v letu 1959, intenzivneje pa šele po letu 1966. Takrat so v bazenu Loire tudi več mesecev na istem čelu preizkušali istočasno več vrst samohodnega podporja raznih tovarn (SAGEM, Gullik, Ferromatic, Uni-fond ter Morrel). Ugotovili so, da v celoti nobeno popolnoma ne ustreza njihovim pogojem. Kasneje so s sodelovanjem tovarne Morrel začeli spreminjati samohodno podporje v raznih variantah. V obeh bazenih, Loire in Auvergne, uporabljajo sedaj v glavnem dve varianti samohodnega podporja tipa Morrel, lažji in težji tip. Skupna teža težjega tipa je cca 4 t, lažjega pa cca 2,2 t.

Seveda je to skupna teža, teža posameznih kosov pa v nobenem primeru ne presega 800 kg pri najtežjem tipu.

Ker že omenjam samohodno podporje je prav, da ga na kratko opišem. Ta opis velja za vse tipe Morrel, ki se medsebojno bistveno ne razlikujejo, razlika je predvsem le v teži posameznih kosov. Osnovni okvir samohodnega podporja je sestavljen iz dveh podložnih plošč s štirimi stojkami (cilindri), ki držijo dve stropnici. Zadaj sta dve okrivljeni stropnici »banani«, te podpirata dva cilindra. Spredaj sta dve previsni stropnici, ki se izvlčeta z dvema cilindroma. Vsak okvir ima še cilindre za pomik okvirja, potiskanje sprednjega transporterja in vlečenje zadnjega transporterja. Pri horizontalnih in tudi zelo nagnjenih čelih sta na vsakem čelu s samohodnim podporjem dva transporterja, sprednji za nakladanje in transport premoga iz podkopa, zadnji pa za nakladanje in transport premoga iz rušne cone. Bistveni pogoj ali bolj rečeno, bistvena prednost tega sistema je v tem, da je možno istočasno pa vendar ločeno delo na podkoku in pri pridobivanju premoga iz stropa. To pa zelo poveča storilnost na čelu, ker odpade medsebojno čakanje na dokončanje raznih faz dela. Odpade tudi stroga delitev faz dela ali ciklusov, zato razna dela lahko izvajajo od enega konca čela do drugega ali pa hkrati v posameznih odsekih. Na ta način dosegajo zelo velik dnevni napredek. Ta napredek je odvisen pri ročnih čelih od del v podkoku in od pridobivanja premoga, pri čelih z odkopnimi stroji pa skoraj izključno od pridobivanja premoga.

Za preprečevanje padcev premoga iz stropa in za uravnavanje dotoka premoga iz rušne cone, polo-

žijo nad stropnice samohodnega podporja žično mrežo (dimenzije 40×40 mm ali 25×25 mm ter premer žice 3 mm). Mrežo privežejo pred sprednjimi stropnicami k že položeni mreži z nylon vrvicami (lahko tudi z žico, vendar se nylon vrvica bolj obnese pri pridobivanju). Po potrebi lahko mrežo ojačajo še s krajniki.

Pred neposrednim pridobivanjem premoga s posebnimi kleščami preščajne mreže, dotok premoga regulirajo z jeklenimi drogovi, večje bloke razbijajo z odkopnimi kladivi, istočasno pa s potiskanjem in popuščanjem »banan« ojačajo pridobivanje premoga.

Ravnanje s samohodnim podporjem je zelo enostavno. Hod ali korak je običajno 70 cm tako, da se najprej pomakne leva ali desna polovica okvirja za to dolžino, nato pa se priključi še druga polovica. Crpalke za hidravliko so nameščene kot pri vseh podobnih napravah, v progah. Običajno uporabljajo mešanico 60 % glikola in 40 % vode.

Nosilnost samohodnega podporja je različna pri raznih izvedbah, od 25 t pri lažjih, do 50 t pri težjih, računano na pritisk iz stropa na stojko oziroma cilindar. Seveda pa je to možno regulirati s premerom cilindra in temu ustrezno se prilagodi tudi teža okvirja.

Uvedba samohodnega podporja brez odkopnih strojev pomeni sicer precejšnje izboljšanje, vendar še vedno ostaja na odkopu ročno delo (odkopna kladiva ali odstreljevanje). Pri odstreljevanju v podkoku je potrebno samohodno podporje še dodatno zavarovati.

Zavoljo tega so začeli tudi v dveh bazenih z uvajanjem odkopnih strojev. Ogledal sem si odkopna stroja, ki sta trenutno obratovala in sicer valjni stroj Eickhoff ter novi tip odkopnega stroja fir-

me Westfalia za krajša čela, ki je v poskusnem obratovanju na rudniku St. Eloy. Oba zadovoljivo obratujeta, prednost zadnjega pa je predvsem v tem, da ni potrebno izdelovati nobenih komor z odstreljevanjem in ročnim nakladanjem.

Ugotovitve o uporabi samohodnega podporja v teh dveh premogovnih bazenih, dokazujejo:

- 1) da je samohodno podporje uporabljivo na vseh čelih do naklona 45°;
- 2) da je zaradi sorazmerno lahke izvedbe posameznih delov samohodno podporje gibčno in enostavno;
- 3) da omogoča hkrati delo na odkopu in pri pridobivanju;
- 4) da ni mnogo vzdrževanja;
- 5) da razstavljanje in sestavljanje ni dolgotrajno, posebno pri lažjih izvedbah.

Če bi hoteli povečati storilnost in tudi polno izkoristiti samohodno podporje, je potrebno nabaviti še primeren odkopni stroj, ki pa mora rezati po vsej dolžini, hkrati pa mora izboljšati trdnost stene in stropa.

Ugotovil sem, da ni bistvenih ovir za uvedbo teh naprav tudi pri nas, na vseh treh rudnikih, seveda ob upoštevanju omenjenih zahtev oziroma ugotovitev. S tem bi se bistveno povečala storilnost na čelih in zmanjšali bi število delavcev na odkopu, ki jih vedno primanjkuje. Na čelu odpadejo najtežja dela, to pa je poleg rentabilnosti, zaradi veliko višjih storitev in proizvodnje, eden glavnih razlogov, ki govori za uvedbo kompleksne mehanizacije na čelih. Seveda pa je potrebno predhodno ugotoviti vse prednosti pa tudi slabosti raznih tipov samohodnega podporja in odkopnih strojev, da bi zbrali res tisto opremo, ki bi se v naših pogojih najbolje obnesla.

Cveto Majdič, dipl. inž. rud.

Problematika čiščenja odpadnih vod

V našem glasilu Srečno smo pred dobrim letom (št. 6-68) že priobčili kratko informacijo o bistvu problematike separacijskih odpadnih vod in o vzrokih, da zanjo doslej še ni bilo ustreznih rešitev, ki bi bila tehnično in gospodarsko sprejemljiva.

Omenili smo tudi nekatere možnosti deponiranja, s sedimentacijo dobljenega blata, v doline Lakonca in Prapretno ter nakazali težave, ki nasprotujejo uvedbi tehnoloških postopkov odvodnjavanja sedimentov do čvrstega stanja, z vakuumskimi filtri in filtrskimi prešami. Tak postopki bi bili zvezani z ogromnimi investicijskimi in obratovalnimi stroški, poleg tega pa so tudi v tehničnem pogledu tako zahtev-

ni, da zanesljivo funkcioniranje pod danimi pogoji ne bi bilo zajamčeno. Poudarili smo tudi nujnost obsežnejših raziskav in polindustrijskih poizkusov predno bi se lahko odločili za eno ali drugo od možnih variant ter pričeli s projektiranjem in izgradnjo naprav.

V preteklem letu smo vprašano odpadnih vod posvetili večjo skrb. Ogledali smo si tudi nekatere naprave v tujini in kritično preučili dosedanje študije in idejne rešitve, upoštevajoč pri tem tudi spremembe, ki nastajajo z izgradnjo nove TT (težkotekočinske) separacije in deponij letečega pepela elektrarne.

Posebno dobrodošla nam je bila pri tem študija problematike od-

padnih vod premogovnikov v ZRN, katero smo po posredovanju mednarodne tehnične pomoči izvedli v septembru lani. Ustanova »Carl Duisburg-Gesellschaft«, ki take študije posreduje, je na osnovi našega programa organizirala enomeščno prakso v oddelku za separacije pri podjetju »Saarbergwerke A.G.« v Saarbrücknu, ker so smatrali, da tu pogoji še najbolj ustrezajo našim željam. Menimo, da je bila ta izbira zelo primerna. »Saarbergwerke« so velik rudarsko-ke-mični koncern, ki ima v svojem sestavu na področju premogovništva 6 ločenih jamskih obratov s skupno proizvodnjo 41.000 ton/dan črnega premoga, 2 koksarni za 5.000 ton/dan in 3 elektrarne s skupno

močjo 420 MW. Jamski obrati imajo 23.000 zaposlenih, od tega 15.700 v jami in 2.300 nameščencev. Na področju kemije je podjetje glavni partner velikega francosko-nemškega industrijskega kombinata »Sarlors-Chemie«, ki predstavlja izredno uspelo združenje karbo- in petrokemije ter zanesljiv temelj za bodoči razvoj posarskega premogovništva. Razvoj v tej smeri je zvezan z intenzivnim znanstveno raziskovalnim delom, ki se odvija v specialnih oddelkih s sodobno opremo in ustreznimi strokovnimi kadri.

Tudi potrebe samega rudarstva pri tem niso izuzete in tako ima n. pr. oddelek za separacije poleg študijskega in konstrukcijskega biroja, tudi odlično opremljen laboratorij z vsemi možnostmi za polindustrijske poizkuse, med drugim tudi za tehnologijo čiščenja odpadnih voda.

Popolno čiščenje odpadnih vod je v Posarju nujno, kajti reka Saar je počasi tekoča in zaradi rečne plovbe zajezena reka, ki ne prenese nobene obremenitve s trdnimi snovmi. Usedline bi hitro napolnile rečno korito in bi jih morali odstraniti z bagri.

Ceprav je pri vseh separacijah čiščenje vod dosledno izvedeno je razumljivo, da se že zaradi velikih stroškov, obstoječi postopki stalno izboljšujejo in iščejo nove metode. Ker strokovnjaki oddelka za separacije tudi redno spremljajo razvoj tehnologije na drugih nemških in sosednih francoskih rudnikih, bi le redko kje lahko dobili boljše informacije o vprašanih, ki nas v tej zvezi zanimajo. Pri tem moram vsekakor omeniti tudi izredno pozornost nemških gostiteljev, ki so mi v teku prakse v njihovem oddelku omogočili kar najboljši pregled sedanega stanja tehnologije in mi brez pridržkov posredovali svoje bogate praktične izkušnje in osebna mnenja o raznih postopkih. Preko njih mi je bil omogočen tudi stik z nekaterimi ustanovami, laboratoriji in strokovnjaki, ki so pristojni za splošna vprašanja s področja varstva vode.

Način čiščenja odpadnih vod pri saarskih rudnikih

Separiranje poteka na vseh separacijah v glavnem po istem principu. Grobi premog nad 10 mm se loči v težki tekočini (Drewboj) na čisti premog, srednji produkt in jalovino; frakcija pod 10 mm se na ločnih sitih in vibratorjih odseje pri 0,5 mm in separira na tri produkte na ločilnih strojih; prah in mulj pod 0,5 mm se zbira najprej v usedalniku od tu pa gre na flotacijo. Flotacijski koncentrat pridobivajo na vakuum filtrih, flotacijska jalovina, v celoti cca 3.000 ton/dan, odteka najprej v usedalnik, kjer se izloči in z vedrovnikom iznaša grobejši del v centrifugo, od tu pa na

transportni trak za grobo jalovino. Najdrobnejši del (odpadna voda) odteka najprej v krožni zgoščevallec, kjer se z dodatkom flokulanta (pospeševalca za usedanje) sedimentira do koncentracije cca 300 g/l. Goščo z dna zgoščevalca prečrpavajo v oddaljene umetno zgrajene prostore »sprejemnike« s prostorom, ki zadostuje za nekaj let. Ko »sprejemnik« napolnijo z usedlino, najprej povečajo kapacitete z ustreznim višanjem nasipov, med tem pa gradijo nove »sprejemnike« za naslednje obdobje, stare »sprejemnike« pa prepustijo prirodnemu izsuševanju. Cevovodi za dovod gošče so speljani tako, da je dotok na poljubnem mestu. S tem dosežejo, da se vzdolž nasipov usedajo bolj grobi delci, kar poveča varnost nasipov in omogoča prihranke materiala za višanje nasipov. Po bočja nasipov sproti ozelenjujejo z jelšo, brezo in drugim drevjem, ki odlično uspeva. Tako urejeni »sprejemniki« s površino po nekaj hektarov, ne motijo preveč izgleda pokrajine in jih gradijo ob avtocestah, kot tudi tik nad rudniškimi naselji. Nasipe gradijo v glavnem z materialom iz starih jalovišč in sicer v plasteh, ki jih zgostijo s težkimi valjarji. Teme nasipov je široko 8–10 m in je prevozno za osebne in tovorne avtomobile. Gladino vode nad usedlino drže čim nižje in jo regulirajo s posebnimi izpustnimi objekti. S tem se doseže, da sedimentirani material (blato) stoji mestoma že nad gladino vode, kar omogoča hitrejšo zgostitev in delno izsuševanje. Kapaciteta »sprejemnika« se s tem znatno poveča. Otekajoča voda je praktično čista in jo odvajajo po potrebi nazaj v separacijo, iz oddaljenih »sprejemnikov« pa v reko.

Zaradi izredno ostrih predpisov, ki so utemeljeni že zaradi značaja reke, gre voda najprej še skozi poseben bistrilnik, odtok pa stalno kontrolirajo s fotocelico, ki v primeru kalnosti odtoka sproži signal v separaciji. Tudi padavinske vode s separacijskega dvorišča in nakladišča vagonov so speljane preko večjega usedalnega bajerja, pri novi separaciji Warndt pa je čiščenje teh vod kombinirano z napravo za biološko čiščenje vod iz rudniškega naselja.

Omenjamo, da so ti ostri predpisi v zvezi z značajem reke Saar, ki je dejansko plovni kanal. Zaradi koncentracije industrije in naselij je seveda reka, kot tudi večina pritokov, vse prej kot čista in obremenitev z organskimi snovmi je ponekod izredno visoka. Rečica Rossel pa prinaša s francoske strani take količine premogovnih odplak, da je dobesedno črna. V gradnji je več velikih komunalnih čistilnih naprav, katere projektira in gradi »Abwasserband« -Saarbrücken. To je združenje, ki centralno ureja vsa vprašanja varstva voda. »Sprejemniki« za goščo so od

separacij oddaljeni največ 5 km, višinske razlike za črpanje pa znašajo do 120 m. Ko bodo bližnji tereni napolnjeni, računajo tudi z večjimi razdaljami, razen tega pa proučujejo tudi najprimernejše postopke, po katerih bi stare sprejemnike izkopali in material deponirali na drugem mestu. Ker vsak teren ni primeren za deponiranje, raziskujejo tudi možnosti za posebno predelavo materiala s sušenjem oziroma žganjem pri višjih temperaturah. Podoben problem nastane tudi, v primeru odvodnjevanja sedimentov s filtracijo. Zaradi tega je dejansko filtracija le tam deloma utemeljena, kjer obstoji odvzem materiala za nek namen in ni potrebno deponiranje, kajti kjer ni prostora za »sprejemnike«, navadno tudi ni prostora za deponiranje filtriranega materiala.

Stroški čiščenja odpadnih vod

Pri uporabljenem postopku z deponijskimi »sprejemniki« znašajo stroški med 2,5 in 5 DM na tono suhe snovi. Višja vrednost velja za naprave z razdaljo 5 km od separacije do »sprejemnikov«. Preračunano na čisto proizvodnjo premoga znašajo ti stroški od 0,2 do 0,5 DM na tono. To so razmeroma zelo nizki stroški, toda v primerjavi z našimi pogoji moramo vsekakor upoštevati, da ima saarski premog cca 8.000 kcal in, da je delež trdnih snovi v odpadni vodi okrog 5% rovnega premoga, medtem ko imamo pri nas povprečno 3.500 kcal in 6–8% suspendiranih snovi.

Investirana vsota pri eni separaciji je znašala cca 870.000 DM. Od tega odpade na gradnjo »sprejemnikov« za 1 milijon m³ (nasipov) 450.000 DM, na cevovode 312.000 DM, na črpalke 77.120 DM, ostalo pa na merilne naprave. Stroški za zgradbo zgoščevalca v tej vsoti niso zajeti in so predvidoma znašali za gradbeni material del okrog 700.000 DM, za strojno opremo (mešalo) pa okrog 200.000 DM.

Pri obratovalnih stroških odpadni glavni del na porabljen električno energijo in flokulacijska sredstva ter vzdrževanje črpalk.

Poraba flokulantov (cena 10 DM za tono) znaša okrog 2–4 g/m³ odpadne vode s 25 do 30 g/l trdnih snovi, t. j. od 60–100 g na tono suhe snovi in je močno odvisna od lastnosti jalovine. Razen tega je seveda odvisna optimalna doza še od raznih faktorjev, kot n. pr. velikosti zgoščevalca, oddaljenosti in višine črpanja ter cene električne energije.

Drugi postopki čiščenja odpadnih vod

Poskusi z vakumskimi filtri so dali docela negativne rezultate, čeprav se proizvajalci trudijo, da bi te filtre uvedli pri čiščenju vod. Poskusi, ki smo jih za primerjavo na-

pravili z našo jalovino so dali, kot smo pričakovali, še slabši rezultat. Uporaba del velikih količin flokulantov bi sicer eventualno omogočila filtracijo, toda 500 g/t predstavlja že strošek 5 DM samo za kemikalije, kar je docela nesprijemljivo.

Isto velja tudi za postopke odvodnjavanja s centrifugami. Po poskusih v industrijskem merilu, bi znašali stroški cca 8 DM/t in to v primeru, če bi obdelovali vso flotacijsko jalovino skupaj z grobejšim delom. Samo drobna frakcija bi imela v najboljšem primeru še 40–50 % vode in ne bi bila primerne za transport. Preiskušane so bile razne vrste centrifug in separatorjev, a vse z enako slabim rezultatom.

Filtrske stiskalnice dajejo kompakten produkt in bister filtrat. Tako po poskusih, kot tudi po praktičnih izkušnjah v francoskih in porurskih rudnikih, ki deloma delajo s stiskalnicami, znašajo stroški 10–12 DM in to brez transporta do jalovišča. Poleg tega zahteva delo s stiskalnicami veliko število strežnega osebja in so podvržene raznim obratovalnim motnjam. Perlonska obloga se trga in v najboljšem primeru prenese ena obloga le kakih 500 filtracij.

Po podrobni analizi stroškov za neko izvedeno filtrsko napravo v Porurju, za 120 t/dan drobne flotacijske jalovine, je potrebna investicija v višini cca 2 milijona DM.

Za naš primer bi bila vsekakor potrebna precej večja naprava in to že zaradi težje filtrabilnosti glinaste jalovine, kot tudi zaradi večjih količin.

Investicije bi bile torej precej

blizu grobo ocenjeni vrednosti 1,5 milijard Sdin, katero smo navedli v našem prejšnjem članku.

Povzetek

Čeprav nismo pričakovali kakih principiелno novih rešitev, smatramo za zelo pozitiven rezultat naše študije pri »Saarbergwerke« dejstvo, da smo dobili objektivno potrditev za naše dosedanje mnenje o uporabnosti raznih tehnoloških postopkov za čiščenje separacijskih odplak in tudi zelo dragocena priporočila, kako naj usmerimo naša nadaljnja prizadevanja, da bomo prišli do ustreznih rešitev.

Po našem mnenju ima metoda z deponijskimi »sprejemniki« tudi pri nas največ izgledov za realizacijo. V bistvu bi bil to tehnološki postopek, ki smo ga kot idejni projekt predložili že leta 1950, a smo ga zaradi nekaterih, takrat mogoče še utemeljenih pomislekov, zavrgli. Po tej zamisli bi lahko uporabili obstoječi krožni zgoščevalci pri elektrarni za koncentracijo odpadnih snovi s pomočjo flokulantov. Položiti bi bilo pravzaprav treba le cevovode z ustrežno črpalno postajo. Razdalja do doline Lakonca bi znašala manj kot 1 km, višinska razlika bi znašala okrog 200 m, kar je sicer veliko, a še vendar v okviru tehničnih možnosti. V poštev bi prišla tudi dolina Prapretno, razen tega še sosednja dolina proti Hrastniku in kotlina na Neži.

Kapaciteta teh možnih »sprejemnikov« bi se dala s smotnim nasipavanjem grobe separacijske jalovine še precej povečati, potrebno pa bo preiskati teren in izvesti geodetske meritve. To bi bilo treba

združiti z dolgoročnim načrtom za odlaganje jalovine kot tudi z načrtom odlaganja letečega pepela sedanje in bodoče TET III. Posebno pozornost zasluži pri tem tudi idejni projekt nadkopa Separacija-Lakonca (kota 350 m) za transport jalovine s trakom, ki bi lahko služil tudi za namestitev cevovoda za hidravlični transport gošče iz zgoščevalca.

Če vzamemo za osnovo sedanje količine odpadne vode in uporabo visokoaktivnih flokulantov, bi dosegli zgostitev v razmerju cca 10:1. Zato bi bilo treba prečrpati dnevno cca 1.000 m³ gošče pri 24-urnem obratovanju črpalk, torej cca 0,7 m³ na minuto. Prekot zgoščevalca bi se vračal za ponovno uporabo v separacijo.

Podrobnejših podatkov za izračun stroškov žal še nimamo. Po grobi cenitvi pa bi le-ti znašali okrog 4,00–5,00 din na tono suhe snovi ter obremenjevali tono separiranega premoga s cca 0,40–0,50 din.

Da bi lahko pristopili k izdelavi idejnega projekta, je treba čimprej pripraviti naslednje:

- 1) geodetske izmere možnih terenov za »sprejemnike«
- 2) dolgoročni projekt deponiranja jalovine
- 3) idejni projekt nadkopa separacija-Lakonca oziroma druge variante transportne jalovine
- 4) izračune hidravličnega transporta za variante Lakonca-Prapretno-Neža
- 5) projekt rekonstrukcije obstoječega zgoščevalca pri TET in cevovod separacija-Elektrarna.

Franc Jenčič, dipl. inž. kem.

Napredovanje in stanje del pri gradnji nove separacije

Vse člane naše delovne skupnosti gotovo zanima, kako napredujejo dela pri gradnji nove TT separacije.

Dela so doslej napredovala po načrtu, razen manjših izjem, za kar pa so vzrok prepočasne dobave opreme (primer Metalija Trbovlje). Gradbena dela je na stavbi tekočinske separacije gradb. podjetje Obnova iz Ljubljane končalo v juliju 1969. Isto podjetje je do konca leta 1969 dokončalo še kotlarno in nato gradbišče zapustilo.

V oktobru 1969 je splošno gradbeno podjetje Hrastnik na licitaciji dobila dela za preureditev obeh bunkerjev za komercialni premog, pozneje pa še na drobilnici za komercialni premog in obračališča za avtobuse in tovornjake. Dela na bunkerjih in drobilnici so v glavnem končana. Dograditi je potrebno še betonsko škarpo ob drobil-

nici za komercialni premog, temelj za podporno nogo za vezni koridor drobilnica II — TT separacija in obnoviti strehi na obeh bunkerjih.

V avgustu 1969 je pričelo podjetje Hidromontaža iz Maribora z montažo strojne in ostale opreme v tekočinske pralnici. Do konca leta so opravili naslednja montažna dela:

- stopnišča
- odcenjevalna sita
- Drewboy za gamo = 1,5 in 1,7
- drobilec za zrasle produkte
- rezervoarje za težko tekočino
- črpalke za težko tekočino
- vezane cevovode za težko tekočino
- magnetitne rekuperatorje
- žerjav
- rezervoar za vodo
- na bunker A in B so dvignili 2 Binder poklasirna sita ter ju namestili.

Velike težave no nastale zavoljo zakasnelih dobav veznega mostu TT separacija — bunker A in bunker B.

Že oktobra 1969 so postavili eno montažno iglo ob bunker A med tiroma 8 in 9 tako, da je blokiran tir 9. Prvo tretjino mostu so dobavili zadnje dni januarja 1970 in je v grobem že pritrjena na opore. Konstrukcija mostu od bunkerja A do B je že tudi gotova.

Hidromontaža trenutno montira v drobilnici za komercialni premog podeste, vsak dan pa pričakujemo tudi že strojno opremo iz strojne tovarne Trbovlje, t. j. drobilec, kalibrsko rešeto in transporterje.

Lahko trdimo, da so največja dela že opravljena. Skupina iz elektrostrojnega obrata je postavila pod poševni koridor B-C oporni nogi. Obrat za specialna rudarska dela je dokončal rudarska gradbena dela v koridorju I in v bunkerju za rovni premog. Dokončal je tudi

rov za odvažanje jalovine, ki povezuje težkotekočinsko separacijo z zvrčališčem A in prebil ter do polovice permaniziral nadkop pod bunkerjem za rovni premog, ki povezuje drobilnico za komercialni premog.

Montažna in transportna skupina, ki je sestavljena iz profesionalistov vseh treh rudnikov in separacije, je pričela s pripravljalnimi deli na težkotekočinski separaciji 12. aprila 1969. Ta skupina je transportirala vso potrebno opremo za TT separacijo iz strojne tovarne Trbovlje, Metalije in od drugih dobaviteljev, na relacijah železniška postaja Trbovlje—separacija, strojna tovarna — separacija Trbovlje, Metalija — separacija Trbovlje in iz okoliških manjših skladišč na separaciji v poslopje TT separacije (dostava in spravilo materiala v TT separacijo za HM, ker ni bilo žerjava).

Transporti so bili zelo težavni zaradi omejenih profilov v obeh tunelih, klančine pri cementarni ter ozke in zatrpene dovozne ceste cementarna — separacija (istočasno odvozi in dovozi materiala tudi za gradbeno podjetje).

Montažna skupina je opravila kompletno montažo GT B=1200 mm, I=133 m izpod zvrčališč A—B—C do bunkerja za rovni premog v nadkopu I.

Ta skupina je izvedla tudi vsa montažna dela v zvrčališču A, t. j. montirala je zvrčalec, ki ima kapaciteto 4 voz/min=240 voz/h, do-

zator rovnega premoga na gumi trak, presipni bunker, podeste in zaščite ter dvižno mizo.

Trenutno so v teku betonarska dela na temeljih za horizontalno vlečno verigo za polne vozičke.

Strojni deli in naprave so nekoliko predelani z namenom, da bi takoj odpravili napake, ki so se pokazale pri montaži in obratovanju v zvrčališču »C« za kotlovni premog.

V bunkerju za rovni premog so že vgrajene zavojne drče, pod bunkerjem pa je nameščen zapirac. Ta montažna dela bodo predvidoma zaključena v februarju 1970, obsegajo pa še vgraditev dozatorja nad bunkerjem, podeste, napenjalne postaje za gumi trak in njih montažo, ki veže bunker rovnega premoga z drobilnico za komercialni premog.

Poleg omenjenih del pa je bil predelan gumi trak za kocke na bunkerju A, demontirana sedlarska delavnica, da smo pridobili prostor za montažo poklasirnega sata Binder in prostor za priključek mostu, ki bo vezal TT separacijo z bunkerjem A.

Skupina je demontirala na suhi separaciji (nakladišče) nakladalni trak za kosovec, oba jeklena transporterja za kosovec v bunkerju B in celotno transportno opremo na bunkerju.

Transporti so bili posebno v začetku zelo težavni, ker so potekali večinoma ročno, kljub temu pa je delo potekalo v redu in ni bilo zastojev pri montaži strojne opreme

v TT separaciji. Večina opreme je bila vskladiščena na »stari žagi«, ker na separaciji ni bilo dovolj prostora.

Elektro-instalaterska in montažna dela na TT separaciji izvaja skupina električarjev iz separacije in elektrostrojnega obrata. Od pričetka del pa do konca januarja 1970 so bila opravljena naslednja dela:

— instalirani so bili kabli za razsvetljavo ter nameščena svetlobna telesa, vključno z razdelilnimi omarami. Podobna dela je treba izvesti še na bunkerju A in B; montiran je bil strelvod;

— montirana je bila RTP 2 × 630 kVA (visokonapetostna oprema in nizkonapetostne omare). Montirati bo treba še dva transformatorja 630 kVA in dva kontrolnika izolacije ter transformator 250 kVA za razsvetljavo;

— instalacija moči, t. j. razdelilci M-1, M-2 in M-3 so izdelani in kompletirani z elektro opremo. Delno so položili kable na etažah v TT pralnici.

Trenutno izdelujejo svetlobno shemo tehnološkega procesa in komandni pult, izvedene so elektro instalacije za razsvetljavo in moč v zvrčališču A in nadkopu I. Vsa dela potekajo v redu. Če bodo dela na separaciji še naprej potekala s takim tempom kot sedaj, lahko potem pričakujemo, da bo TT separacija v drugi polovici tega leta pričela z rednim obratovanjem.

Mirko Mlakar, dipl. inž. rud.

OSRD v Boru pred nerešljivimi problemi

V Boru je obrat za specializirana rudarska dela ZP-T v kooperaciji z zahodno nemškimi podjetjem za rudarsko-gradbena dela DEILMANNHANIÉL-om prevzel izdelavo novega jaška.

Pogoji za pridobitev tega posla so bili izredno strogi. 506 metrski jašek, premera 5,70 m in 30 cm debelo betonsko oblogo, bi morali izdelati v osmih mesecih, to pomeni povprečno 65 m mesečno. V naslednjih dvanajstih mesecih bi morali prebiti prostor in bunker za primarno drobilnico pod zemljo in 1560 m zvezne proge. Uspešnost dela je lahko zagotovila samo renomirana firma z odlično opremo in kadrom. Izbrana je bila firma Deilmann-Haniel.

Dela so stekla v začetku julija 1968 in to na pripravljalnih delih. Koncem septembra so bila končana in pričeli smo s poglobljanjem. Zgornji del jaška je moral biti izdelan s posebno oblogo, ki bi hermetično zapirala dotok površinske vode v jašek.

Hribino smo zavarovali s sidranjem in mrežami, da je bilo mogo-

če nato namestiti izolacijsko maso po celotni odprti dolžini jaška (60 m). Najprej smo obložili steno s poroznimi oblikovanci, nato torkretirali, torkretni beton pa smo oblili z bitumenom. Nato pa je bila izdelana še 30 cm betonska obloga.

Takoimenovani predjašek je bil izdelan 22. decembra 1968 in sicer 15 m več kot je bilo predvideno. Pogoji dela so bili bistveno drugačni, kakor smo po izjavi investitorja predvidevali. Voda z globino ni pojenjala, temveč se je dotok celo povečeval. S tem je bila draga izdelava izoliranega predjaška odveč.

Dotok vode je že ob globljenju predjaška narastel na 250 l in pričeli smo s prvimi naknadnimi pogajanji z investitorjem o dodatkih na vodo, ker je pogodba predvidevala dodatke le za dotok do 70 l vode. Z mučnim pogajanjem smo se uspeli dogovoriti za plačilo dodatkov na pritek vode do 300 l, preko te količine pa smo zahtevali, da se dela izvajajo po stvarnih stroških kot predvideva pogodba. Želeli smo, da bi investitor pristal na injektiranje, s katerim bi zaprli vo-

do v jašku in odsek za odsekom globili pod normalnimi pogoji. Globili smo dalje, delovne razmere pa so se slabšale. Poleg vse večjih dotokov vode, smo zadeli v rušno cono, ki je napredek globljenja zavrila na 22 m jaška v februarju in 12 m jaška v marcu.

7. februarja 1969 je prišlo do rušenja sten v prebitem jašku tako, da niti sidra in mreže niso zdržale. Dotok vode pa je narastel na 327 l/min.

Naše zahteve po plačilu del po stvarnih stroških je investitor zavračal, pogajanja zavlačeval, istočasno pa odklanjal poskus injektiranja. Šele 22. aprila 1969, ko je bilo jasno, da sploh ni mogoče več napredovati, smo pričeli z injektiranjem prvih 40 m jaška.

Delo je bilo uspešno. Dotok vode se je zmanjšal od 500 l/min na 40 l/min. Prešli smo z delom na drug odsek. Tu je bilo injektiranje uspešno. Ko smo poglobili ta odsek pa nam je iz dna jaška že vdiral dodatna voda v izredno velikih količinah.

Po zabetoniranju čepa smo na-

vrtali v nekaterih vrtnah že preko 2000 l/min. vode, ki je bruhala iz vrtn pod pritiskom 12 atmosfer. Od začetka avgusta pa doslej nismo uspeli ta del injektirati kljub temu, da je v vrtno bilo potisnjenih že preko sto ton cementa.

Po drugi strani pa tudi z investitorjem nismo uspeli doseči ustreznega sporazuma o plačilu povečanih stroškov.

S sklepom, da bomo ustavili vsa dela, smo 8. oktobra 1969 vendarle prisilili investitorja, da nam je priznal plačilo del po stvarnih stroških, vendar za nižjo ceno na dan, kot smo zahtevali. Medtem, ko je Deilmann-Haniel kompromis sprejel, je obrat za specialna rudarska

dela to odklonil zaradi nastale razlike v višini 12.000,00 S din pri 200.000,00 S din skupnih terjatev.

Bistveni spor pa je v nadaljnjem plačevanju naših storitev, ker RTB Bor ponuja kar za 70.090,00 din dnevno manj kot smo zahtevali in to za obdobje od julija naprej.

Nobena intervencija ni uspela in odločili smo se za prekinitve pogodbe. Na prekinitvi vztrajajo predvsem kooperanti iz ZRN, ker ne vidijo perspektive za doseg uspešnega sporazuma, niti ne vidijo možnosti za nadaljnje uspešno globlje nje, ker investitor še naprej odklanja tehniške rešitve, ki jih predlagamo (injektiranje s kemičnimi

sredstvi ali vodnim steklom).

Pred prekinitvijo del pa imamo še en sestanek z investitorjem, na katerem bi vendarle skušali doseči sporazum za stare terjatve ter se dogovorili o nadaljevanju del brez sodelovanja firme Deilmann-Haniel.

Pred obratom za specializirana rudarska dela stoji naloga, da nekako izide iz tega posla brez izgube oziroma, da nadaljuje z deli po dopolnilni pogodbi, ki bi zagotavljala finančni uspeh, po drugi strani pa najti tehniške rešitve za uspešnejše nadaljevanje del v Boru, ki je za obrat za specialna rudarska dela še vedno najinteresantnejši partner v Jugoslaviji.

Srečko Klenovšek, dipl. inž. rud.

Delo samoupravnih organov

Osrednja samoupravna organa, t. j. osrednji delavski svet in upravni odbor našega podjetja sta imela v decembru 1969 in januarju 1970 skupno pet sej oziroma zasedanj, na katerih sta razpravljala in sklepala o naslednjih zadevah:

1.) Na 13. seji upravnega odbora, dne 22. 12. 1969:

- obrat za specialna rudarska dela je dobil nalogo, da izdela merila za nagrajevanje oziroma delitev dohodka po enotah, t. j. po gradbiščih in sicer po principih, ki so predvideni v okviru delovnih enot podjetja,
- ugodno je rešil tri vloge, šest jih je zavrnil, dve pa je vzel na znanje,
- naknadno je odobril popravilo strehe na zgradbi klubskih prostorov DPD Svobode na Dolu pri Hrastniku zaradi podražitve oziroma večjih stroškov,
- odobril je službeno potovanje v inozemstvo in sicer inž. Rudolfu Šikovcu, inž. Ivanu Bergerju in Ivanu Kreči za 6 dni, zaradi ogleda obratovanja stroja za napredovanje rudarskih del v Avstriji, inž. Albertu Ivančiču, glavnemu direktorju pa enodnevno službeno potovanje v Gradec — Avstrija zaradi poslovnih razgovorov in izvozu premoget,
- potrdil je finančni obračun ter doseganje in delitev dohodka za 11 mesecev leta 1969 za vse dejavnosti podjetja, soglašal je z uskladitvijo cen za premoget iz rudnikov Trbovlje in Hrastnik ter sklenil, da bodo jamski obrati vseh treh rudnikov v januarju 1970 enotretjinsko obratovali vse nedelje zaradi velikega povpraševanja po premoget,
- potrdil je poročilo o koriščenju amortizacije ter poročilo o poteku investicijskih del za 11 mesecev preteklega leta,
- strinjal se je s predlogom de-

lovnega načrta podjetja za leto 1970. Proizvodni sektor je dobil nalogo, da pripravi program ukrepov k posameznim točkam delovnega načrta ter določi odgovorne osebe za izvajanje teh ukrepov,

- na znanje je sprejel informacijo predsednika ROS-a, kako potekajo priprave za novoletno obdaritev otrok članov delovne skupnosti, bolnih članov delovne skupnosti itd.

2.) Na 25. zasedanju osrednjega delavskega sveta, dne 29. 12. 1969:

- sprejel je delovni načrt podjetja za leto 1970. Ta načrt se nanaša na proizvodnjo premoget, zaposlenost, rezerve, koristne substance in raziskovalna dela, glavna odpiralna dela, odkopavanje, separacijo, elektrostrojno službo, predvidene izboljšave, študije in projekte, zavarovanje površin itd.,
- potrdil je poročilo o delu komisij osrednjega delavskega sveta, ki so bile izvoljene za to mandatno dobo (komisija za varstvo pri delu, komisija za promet z osnovnimi sredstvi, kadrovska komisija, komisija za delovna razmerja, komisija za varstvo delovnih odnosov, komisija za izume in tehnične izboljšave, poleg tega pa še stanovanjske komisije, ki delujejo za področja Hrastnik, Trbovlje in Zagorje),
- sprejel je sklep, da naj podjetje posreduje pri občinski skupščini Trbovlje za izdajo dovoljenja za zazidavo s stanovanjskimi bloki na območju Polja oziroma naselja Opekarne,
- naročil je, da morajo strokovne službe ponovno proučiti predlog obrata za specialna rudarska dela za uvedbo novega delovnega mesta »poslovođe investicij v metanskih jamah«,
- zavrnil je predlog motorovodij

trolley lokomotiv pri skupnem prevozu za zvišanje faktorske udeležbe na osebne dohodke, hkrati pa naročil, da analitski oddelek pripravi predlog za sistem premiranja motoristov pri skupnem prevozu,

- odobril je plačilo odškodnine za izkoriščanje melioracijskih in drugih vodnogospodarskih objektov in naprav v letu 1970 v naslednjih zneskih: občinska skupščina Hrastnik 38.000,00 din, občinska skupščina Trbovlje 38.000,00 din in občinska skupščina Zagorje o/S. 44.935,00 din.

3.) Na 14. seji upravnega odbora, dne 16. 1. 1970:

- soglašal je z osnovami finančnega plana osnovne dejavnosti za leto 1970, potem ko je podrobneje razpravljalo o posameznih elementih tega plana,
- ugodno je rešil osem vlog, tri je zavrnil, o eni pa bo naknadno razpravljalo,
- pripravil je predlog zazasedanje osrednjega delavskega sveta zaradi dopolnitve člena 69 pravilnika o delovnih razmerjih (zaposlovanje moških mladoletnikov (мужских подростков приобщение к труду),
- odobril je odkup zemljišča tov. Marije Malovrh iz Hrastnika, na določenih parcelah, hkrati pa je soglašal s prodajo zemljišča Mariji Malovrh, katere lastnik je bilo sedaj naše podjetje in ga je imenovana doslej uživala; cenitve bo opravila občinska komisija,
- potrdil je gozdnogospodarska načrta za gozdove, ki leže na območju našega podjetja v Trbovljah in Zagorju za razdobje od 1. 1. 1970 do 31. 12. 1976 oziroma za gozdove ki leže v Zagorju za razdobje od 1. 1. 1969 do 31. 12. 1978,
- odobril je službeno potovanje v inozemstvo inž. Srečku Klenov-

- šku, direktorju OSRD in sicer za čas od 6. do 22. januarja 1970. V tem času je obiskal gradbišče OSRD Kherzet Youssef v Alžiriji in urejal razno problematiko,
- lokalni radijski postaji Trbovlje je odobril plačilo 5.000,00 din za objavljanje novic, službenih obvestil, objav in čestitk,
 - Francu Bebarju iz Zagorja je odobril izplačilo odškodnine za uničene posevke na njegovih parcelah zaradi regulacije potoka Kotredežca, v zvezi s prestavitvijo ceste III. reda Zagorje-Cemšenik,
 - soglašal je z osnovami programa uporabe amortizacijskih sredstev za leto 1970, tako po posameznih delovnih enotah, kakor tudi po posameznih vrstah del in opreme,
 - potrdil je poročilo o službenih potovanjih v letu 1969, ki so jih opravili člani delovne skupnosti ZP-T doma in v tujini,
 - potrdil je poročilo o delu informativnih sredstev podjetja v letu 1969 (Srečno, bilten, okrožnice, zbori, radio, TV itd.),
 - soglašal je s poročilom rudnikov Hrastnik, Trbovlje in Zagorje, kako so njihovi samoupravni organi razdelili razpoložljiva sredstva sklada skupne porabe v preteklem letu.

4.) Na 15. seji upravnega odbora, dne 27. 1. 1970:

- ugodno je rešil dve vlogi, dve pa je zavrnil,
- pravni sektor je pooblastil, da imenuje cenilno komisijo za ocenitev vrednosti stanovanjske hiše Veselina Periča iz Hrastnika. Na podlagi predloženega mnenja bo o odkupu upravni odbor odločal naknadno,
- pripravil je predlog za osrednji delavski svet, da bi odobril dopolnitev člena 69 pravilnika o delovnih razmerjih; gre za določitev delovnih mest, na katerih smejo delo opravljati moški — mladoletniki,
- tehniški kolegij je pooblastil, da odloči o tem, katere nedelje v februarju 1970 naj bi bile obratovale,
- potrdil je finančni plan podjetja za leto 1970 s tem, da ga potrdi tudi osrednji delavski svet; določil je, da pripravijo vse delov-

- ne in organizacijske enote program ukrepov, po katerem bo omogočeno izpolnjevanje proizvodnega in finančnega plana,
- odobril je poročilo o delu komisije za oddih in rekreacijo v letu 1969,
- pripravil je predlog za razpravo na ROS-u o ustanovitvi posebnega denarnega sklada, iz katerega naj bi pokrivali izdatke za udeležbo uniformiranih članov delovne skupnosti na pogrebih umrlih aktivnih članov delovne skupnosti,
- soglašal je z bistvenimi načeli bodočega pravilnika o delitvi dohodka in osebnega dohodka po enotah; po tem soglasju naj bi samostojno delile dohodek in osebni dohodek naslednje delovne enote: rudnik Hrastnik, rudnik Trbovlje, rudnik Zagorje, separacija Trbovlje s skupnim prevozom in jaloviščem, separacija Zagorje z železnico in jaloviščem, elektrostrojni obrat, OSRD, GRAMAT, avtopark in uprava podjetja z RSC; osnova za obračun bi bila lastna cena, rizični sklad podjetja naj bi znašal najmanj 300.000,00 din, največ pa 2.500.000,00 din, hkrati bi bilo treba proučiti tudi možnost formiranja rizičnega sklada v posameznih enotah ter predvideti merila za omejitev dosežkov navzgor ali navzdol,
- potrdil je informativno poročilo o doseganju in delitvi dohodka za december 1969 in za leto 1969,
- pripravil je predlog za zasedanje na osrednjem delavskem svetu in sicer, da bi priznali članom delovne skupnosti, ki so na delu ob obratovalnih nedeljah, dodatke za nedeljsko delo v višini 24,00 din za factorsko udeležbo 100, ki pa se zvišuje oziroma znižuje glede na višino factorske udeležbe; hkrati je priznal plačilo nedeljskega delavnika in predlaganega dodatka tudi dežurnim inženirjem za področje ZP-T za obratovne nedelje.

5.) Na 26. zasedanju osrednjega delavskega sveta, dne 19. 1. 1970:

- potrdil je finančni plan podjetja za leto 1970 za vse dejavnosti,

- potrdil je program uporabe investicijskih sredstev za leto 1970 ter program raziskav in rudnih rezerv,
- sklenil je, da naj vsebuje bodoči pravilnik o delitvi dohodka in osebnih dohodkov naslednja načela: samostojno delitev dohodka in osebnega dohodka bi imele naslednje delovne enote: rudnik Hrastnik, rudnik Zagorje, rudnik Trbovlje, separacija Trbovlje s skupnim prevozom in jaloviščem, separacija Zagorje z železnico in jaloviščem, elektrostrojni obrat, OSRD, GRAMAT, avtopark, uprava ZP in RSC; osnova za obračun dohodka enote v proizvodnji bi bila lastna cena, kriteriji za gibanje 100 % delavnika v enotah naj bi bile obratne storitve, rizični sklad podjetja naj bi znašal najmanj 300.000,00 din, največ pa 2.500.000,00 din. Poleg tega je treba proučiti možnost ustanovitve rezervnih skladov pri posameznih delovnih enotah, predvideti merila za omejitev zaslužkov navzgor ali navzdol ter proučiti osnove za obračun dohodka na elektrostrojnem obratu,
- odobril je dopolnitev v čl. 69 pravilnika o delovnih razmerjih in določil delovna mesta, na katerih je možno zaposliti moške mladoletnike,
- odobril je članom delovne skupnosti, ki so v obratovalnih nedeljah na delu, izplačilo dodatka v višini 24,00 din za factorsko udeležbo 100, ki se zvišuje ali znižuje glede na višino factorske udeležbe; ta dodatek se priznava le za opravljeno delo ob obratovalnih nedeljah,
- potrdil je obračun opravljenih investicijskih del OSRD pri firmi Deilmann-Haniel, Dortmund,
- sklenil je, da naj rudniki Hrastnik, Trbovlje in Zagorje organizirajo slavnostno zasedanje svojih delavskih svetov v počastitev 20-letnice ustanovitve prvih delavskih svetov pri sindikalnih podjetjih, takrat samostojnih rudnikov. Hkrati je določil, da bo glavna proslava v počastitev 20-letnega jubileja samoupravljanja v našem podjetju v septembru 1970.

Tine Lenarčič

Delo DS rudnika Trbovlje

Pisati o delu delavskega sveta naše delovne enote se mi ne zdi hvaležno. Kljub temu pa bom skušal v naslednjem prikazati dejavnost samoupravnih organov rudnika Trbovlje v minulem letu.

Ob zadnjih volitvah je bilo na rudniku Trbovlje izvoljenih v de-

lavski svet 20 članov. Sedaj šteje delavski svet 18 članov, ker sta nekaj mesecev po izvolitvi odpovedala delovno razmerje, najprej Alojz Klenovšek, nato pa še Rudolf Abram II.

Delavski svet se je v minulem letu sešel na 11 sejah in ob pov-

prečni udeležbi 70 %, sprejel skupaj 49 sklepov. Na svojih sejah je predvsem razpravljal in obravnaval o organizaciji dela, o delitvi dohodka, o porabi in razpolaganju s sredstvi sklada skupne porabe, o delitvi osebnih dohodkov, o kadrovskih vprašanjih, o varstvu pri delu

in še o raznih drugih problemih in vprašanjih.

Izvršilni odbor šteje 7 članov in je imel 12 sej ter sprejel skupaj 27 predlogov in sklepov.

Poleg tega delujejo v delavskem svetu še:

- komisija za varstvo pri delu,
- komisija za delovna razmerja in kadrovska vprašanja,
- komisija za varstvo delovnih odnosov,
- komisija za varstvo invalidov, žena in mladine,
- stanovanjska komisija,
- komisija za promet z osnovnimi sredstvi.

Najdelavnejši sta bili: komisija za delovna razmerja in kadrovska vprašanja, ki je na 14 sejah sprejela 48 sklepov in predlogov in stanovanjska komisija, ki je na 24 sejah in 12 razpravah s prosilci stanovanj, sprejela 86 sklepov. Prav tako pa so bile delavne tudi ostale komisije, ki so se na svojem področju prizadevale čimbolj uspešno izvrševati svoje naloge in obveznosti.

Delavski svet se je v glavnem ukvarjal s problematiko rudnika Trbovlje, t. j. s problemi v osnovni dejavnosti in na obratu GRAMAT. V začetku leta 1969 je delavski svet sprejel proizvodni letni plan, ki ga je tehniško vodstvo nato porazdelilo po mesecih glede na potrebe po premoгу na tržišču. Vsak mesec pa je bil delavski svet s strani direktorja rudnika seznanjen o rezultatih izpolnjevanja proizvodnih in finančnih nalog.

Delovni kolektiv rudnika Trbovlje je svoje proizvodne naloge v minulem letu v glavnem sproti mesečno izpolnjeval in celo presegal. Znatno so bile presežene planirane storitve. Ugodna je bila poraba jamskega lesa, razstreliva in električne energije. V finančnem pogledu smo prav tako dosegali ugodne rezultate in beležili znatno nižjo lastno ceno od planirane. Na-

splošno je delovna enota rudnika Trbovlje v letu 1969 poslovala pozitivno.

Smatram, da si za tako uspešno poslovanje ne sme lastiti zaslug le delavski svet, pač pa so to omogočile prilike v jami in pa prizadevanje celotnega kolektiva.

Doseganje še ugodnejših rezultatov so med letom ovirale razne težave kot so: vodni vdori, razni pritiski na čelih, predvsem pa okvara TE II Trbovlje. Zaradi te okvare je rudnik Trbovlje v mesecih september, oktober in november 1969 precej znižal proizvodnjo, ker je TE Trbovlje precej znižala odvzem kotlovnega premoga. To so težave, ki se lahko pojavijo le v panogi kot je rudarstvo. Zato smatram, da je edino pravilno, da naše integrirano podjetje predstavlja ta določeno rizično skupnost ter se s tem strinjamo tudi mi, kajti zavedamo se, da je takšna ureditev zlasti v rudarstvu, nujna.

Delavski svet je poleg navedenega razpravljal tudi o osnutku novega pravilnika o delovnih razmerjih ter osnutku nove organizacije samoupravnih organov. Razpravljal je tudi o analizi izgubljenih jeklenih stojk v posameznih poljih v jami. Delavski svet je sprejel s tem v zvezi določene ukrepe, ki naj pripomorejo k skrbnejšemu ravnanju z jeklenim podporjem in zmanjšanju izgub, kar predstavlja precejšen finančni izdatek. Pri tem naj pripomnim, da bi z malo več medsebojnega sodelovanja, zlasti pa tovarištva, takšne in podobne nepravilnosti in pomanjkljivosti uspešnejše odpravljali. Zlasti se opaža, da je med člani našega kolektiva pri delu vse premalo tovarištva, kar pa je za delo v jami nujnost.

Precejšnjo skrb bo moral delavski svet rudnika Trbovlje v bodoče posvetiti stanovanjskim problemom. To vprašanje je na področju podjetja v Trbovljah najbolj pereče. Številni prosilci že več let prosijo

za stanovanja, ali pa prosijo za zamenjavo stanovanja. Številni delavci, med njimi tudi čelarji, že več let stanujejo v stanovanjih s temnimi kuhinjami, kar vsekakor zdravstveno in psihično negativno vpliva na prizadete ljudi. Za uspešnejše reševanje stanovanjske problematike v Trbovljah bo potrebno zgraditi več cenenih stanovanj. Stanovanja v stolpnicaх so za marsikaterega prosilca predraga, pa tudi novih stanovanj je premalo na razpologo.

Na kraju naj omenim še to, da predstavlja v naši delovni enoti posebno težavo vprašanje izbira kandidatov za člane delavskega sveta. Res je, da ima sleherni član kolektiva pravico, da voli in da je voljen v organe samoupravljanja v delovni organizaciji. Žal pa nekateri člani kolektiva te pravice in dolžnosti prav malo upoštevajo. Prav bi bilo, da pokažejo pripravljenost na kandidaturu aktivni in za sodelovanje voljni člani kolektiva, ki imajo sicer spričo njihove razgledanosti pripombe na račun te ali one zadeve.

Zaželjeno je, da bi za uspešnejše delo delavskega sveta njeni člani bolj posegali v razpravo. Upam, da bo k temu pripomogla nova organizacija samoupravnih organov, ki predvideva delo tudi preko delovnih skupin. Tako bodo delovne skupine v prihodnje seznanjene z vso tekočo problematiko. Sleherni član kolektiva bo lahko na sestanku delovne skupnosti sodeloval s predlogi in mnenji in dobival informacije s celotnega področja poslovanja podjetja.

V teh nekaj stavkih sem opisal delo in problematiko delavskega sveta rudnika Trbovlje v minulem letu z željo, da vsi člani delovne skupnosti delamo v bodoče za čimboljše in tovariške medsebojne ter samoupravne odnose, s tem pa tudi za boljše proizvodne uspehe in za boljši življenjski standard nas vseh.

Franc Planko

Slavnostno zasedanje DS rudnika Hrastnik

V soboto, dne 7. februarja 1970 je bilo v čakalnici na rudniku Hrastnik 7. razširjeno slavnostno zasedanje delavskega sveta rudnika Hrastnik Zasavskih-premogovnikov. Tega zasedanja se je udeležilo skupno 212 članov delovne skupnosti in povabljenih gostov. Na tem zasedanju je delovna skupnost rudnika Hrastnik ZP proslavila 20-letnico samoupravljanja. Dne 1. 2. 1950 je bil namreč izvoljen prvi delavski svet, ki ga je izvolila sindikalna podružnica rudarjev, na takrat samostojnem rudniku Hrastnik.

Slavnostnega zasedanja so se udeležili sedanji člani delavskega

sveta rudnika Hrastnik, 44 članov obeh prvih delavskih svetov in upravnega odbora rudnika Hrastnik iz leta 1950, 49 predstavnikov družbeno-političnih organizacij iz Hrastnika, rudnikov Trbovlje in Zagorje ter delovnih organizacij iz Hrastnika, kakor tudi več drugih članov delovne skupnosti rudnika Hrastnik. Navzoči so bili tudi gostje: Lidija Šentjurc, članica Sveta federacije, Stane Dolanc, član Izvršnega biroja predsedstva ZKJ, Marjan Orožen, podpredsed. skupščine SRS, Mitja Švab, predsednik komisije za samoupravljanje pri republiškem svetu zveze sindikatov Slovenije, Albert Ivančič, dipl. inž.

rud., glavni direktor ZP-T, Jože Zorčič, pomočnik glavnega direktorja ZP-T, Stane Dobčnik, predsednik osrednjega delavskega sveta ZP-T, Rado Kantužar, predsednik ROS-a, Zdenko Ulaga, predsednik skupščine občine Hrastnik, Milan Babič, sekretar občinske konference ZKS Hrastnik, Milan Kožuh, zvezni poslanec, Ivan Petrov, dipl. inž. rud., direktor rudnika Hrastnik ZP-T, Alojz Paučnik, dipl. inž. rud., glavni inženir rudnika Hrastnik ZP-T. Na zasedanju sta sodelovala tudi rudarska godba iz Hrastnika ter moški pevski zbor Svobode I iz Hrastnika.

V delovnem predsedstvu so bili

Na proslavi 20-letnice samoupravljanja na rudniku Hrastnik ZP sta sodelovala tudi rudarska godba in moški pevski zbor Svobode I iz Hrastnika.

Foto Trbovlje

Stane Vodiškar, Anton Brečko in Srečko Vabič. Zasedanje je vodil namestnik predsednika delavskega sveta rudnika Hrastnik ZP Marjan Mauser. Godba je najprvo zaigrala Internacionalo, nato pa je pevski zbor ob spremljavi godbe zapel rudarsko himno, potem pa še sam delavsko pesem Vzburjenje duhov. Marjan Mauser je pozdravil vse navzoče in prebral uvodne besede. Slavnostni govor je imel Marko Podkoritnik, predsednik sindikalne

organizacije na rudniku Hrastnik ZP. Orisal je začetke delavskega gibanja v svetu, v Zasavju ter v Jugoslaviji, ljudsko revolucijo v času NOB, obdobje obnove po osvoboditvi, razvoj samoupravljanja, dosežene proizvodne in druge uspehe v 20-letnem obdobju ter orisal na kratko bodoča predvidevanja. Aleksander Kandušar, predsednik izvršilnega odbora delavskega sveta rudnika Hrastnik ZP je v imenu samoupravnih organov delov. skup-

nosti rudnika Hrastnik ZP, prebral pozdravno brzojavko predsedniku republike maršalu Titu. Pevci so zapeli pesem »Oj, čujte delavskih množic korak«. Marjan Mauser je na kratko spregovoril članom delavskega sveta in upravnega odbora rudnika Hrastnik iz leta 1950 in se za njihovo opravljeno delo toplo zahvalil. Razdelili so spominska darila še živečim članom delavskega sveta in upravnega odbora rudnika Hrastnik iz leta 1950. Anton Brečko se je v imenu vseh jubilaritov zahvalil. Govoril je še glavni direktor ZP-T tovariš Albert Ivančič, dipl. inž. rud. V svojem govoru je orisal razvoj rudnika v Hrastniku v 20-letnem obdobju, pri čemer je omenil, da je imela prva integracija med rudnikoma Trbovlje in Hrastnik prav gotovo svoj pomemben delež. Govoril je še Mitja Švab od zveze sindikatov Slovenije, zaigrala je še godba skladbo »Po Jugoslaviji«, nato pa je Marjan Mauser zaključil slavnostno zasedanje.

Uredniški odbor toplo čestita delavskemu svetu rudnika Hrastnik ZP ob njegovem 20-letnem jubileju ter vsem organizatorjem in izvajalcem slavnostnega zasedanja delavskega sveta, ki je v vseh pogledih odlično uspel. Predvsem pa želimo vsem članom delovne skupnosti rudnika Hrastnik ZP ter njegovim samoupravnim organom, da bi tudi v vseh naslednjih letih dosegali s svojim delom še boljše uspehe kot doslej!

Intervju z zveznim poslancem

Sodelavec uredniškega odbora našega glasila se je obrnil z nekaterimi vprašanji na zveznega poslanca tovariša Milana Kožuha, ki je hkrati generalni direktor poslovnega združenja RUDIS. Našemu vabilu se je rad odzval in nam posredoval željene odgovore. Bralcem jih v celoti posredujemo.

Vprašanje:

Poslovno združenje RUDIS, katerega vodita od leta 1961 dalje kot generalni direktor, je proslavilo pred kratkim 10-letnico ustanovitve. Nam lahko na kratko obrazložite, kaj je povzročilo, da je RUDIS napravil v razmeroma kratkem času precejšen vzpon v svojem razvoju in stopnji svoje pomembnosti?

Odgovor:

Doseženi vzpon izhaja iz programa, sodelovanja med člani RUDIS-a in velikega prizadevanja samoupravnih organov in delavcev poslovnih enot RUDIS-a za čim kvalitetnejše izpolnjevanje prevze-

tih poslovnih obvez. Menim, da je del uspeha tudi v tem, da je sedež združenja s svojo poslovno enoto bil in ostal vseskozi v Revirjih, kjer so tudi ustanovitelji združenja, ki predstavljajo po svojem proizvodnem programu osnovno bazo, čeprav so bili precejšnji pritiski, da se naša organizacija s svojim sedežem preseli izven Revirjev. Poleg teh osnovnih značilnosti, je vplival na dosednji razvoj svojstven program, saj se ni pred nami na domačem tržišču niti v izvozu pojavila nobena jugoslovanska organizacija, ki bi investicijsko in drugo dejavnost, karakteristično za naše združenje, povežala v zaokroženo celoto, še manj pa, da bi pri tem povežala tudi znanstveno-raziskovalne, projektantske in proizvodne zmogljivosti;

Vprašanje:

RUDIS ima gotovo svoj razvojni program. V kakšno smer bo šel v naslednjih letih razvoj združenja in kakšen obseg storitev bo dosegel v naslednjih letih?

Odgovor:

Naš razvojni program po sedanjem srednjeročnem načrtu znaša za leto 1970 skupno 23.752 milijonov Sdin, to je skoraj 24 milijard. Računamo, da bo realizacija znašala v tem letu 25 milijard Sdin. Nekoliko zaostajamo v dinamiki izvoza, ker bi po načrtu letos morali doseči razmerje 60:40 v korist izvoza. V naslednjem obdobju srednjeročnega načrta, ki ga že pripravljamo, nameravamo podati upravnemu odboru združenja predlog poslovnih enot, da bi v letu 1975 dosegli realizacijo v višini 50 milijard Sdin, z ustreznim vsakoletnim povečevanjem obvez od letos dosežene realizacije. V teh številkah so zapopadeni vsi elementi, ki naj to omogočijo. Te še obdelujemo, se stoje pa se iz naslednjih točk:

- modernizacija in povečanje kapacitet ter obogatitev števila proizvodov članov združenja, kar slednji že načrtujejo in se s tem tudi delno pogojuje naš načrt,
- kadrovske dopolnitve v poslovnih enoti,

— nadaljnje organiziranje lastnih podjetij, mešanih podjetij, predstavništev in korespondenčnih zvez v inozemstvu,

— krepitev finančne zmogljivosti za perspektivni »Factoring«,

— čimbolj razviti sistem akvizicije, posebno doma in temu delno prilagajati program združenja,

— stalno in neprikinjeno izpopolnjevanje notranje organizacijske in tehnične ter materialne osnove s ciljem, da bi dosegli čim boljše samoupravo v kolektivu in tehnično-komercialne učinke.

Iz tega sledi, da mislimo razvijati naš program v glavnih obrisih v enaki smeri, kot doslej, s primeranim prilagajanjem zahtevam tržišča. To nam je iz leta v leto lažje, ker razpolagamo že z dokaj izkušenimi strokovnimi kadri, ki so si pridobili svoje znanje in prakso v naših dosedanjih težavah pa tudi uspehih;

Vprašanje:

Pomemben delež pri storitvah, ki jih je izvajal RUDIS v preteklih desetih letih, je imelo tudi naše podjetje, najsibo z obratom za specialna rudarska dela ali z drugimi storitvami. Na kakšni stopnji je bilo sodelovanje RUDIS-a in našega podjetja pri izvajanju del in storitev? Imate kakšne konkretne predloge za bodoče, še boljše in tesnejše sodelovanje, ki bi imelo ugodne posledice za naše podjetje tudi v finančnem smislu?

Odgovor:

Nedvomno je bilo doslej vaše podjetje v našem združenju med najprizadevnimi ustvarjalci v vsakem pogledu. Upamo, da bo tako tudi v bodoče. Menim, da je bilo sodelovanje vzorno in večkrat tudi

odločilno pri naporih za pospešen napredek celotne organizacije, še posebej pa za razvoj samoupravnih pravic kolektiva poslovne enote, na izpopolnjevanje programa in za boj proti cepljenju sil, to se pravi za krepitev združenja kot celote.

Sodelovanje posebej z obratom za specialna rudarska dela ZP-T traja od vsega začetka. Uspehi tega obrata so izredno pomembni za rudarstvo v Jugoslaviji in so znani tudi že v inozemstvu. Zgrajeni rudarski objekti ne dajejo temu obratu le po številu prvo mesto v naši državi, ampak mnogo bolj zaradi izredno težkih pogojev, v katerih jih je kolektiv uspel zgraditi. Med take, v težkih pogojih zgrajene objekte, sodijo tudi oni, ki so bili v zadovoljstvo investitorjev dokončani v Egiptu in Alžiriji.

Predloge za bodoče še boljše tesnejše sodelovanje je težko podati, ker je sedanje stanje sodelovanja nadvse zadovoljivo. Želim pa, da bi imel ta obrat dovolj sredstev za nabavo moderne opreme, da bi z napredkom tehnike osvajal tudi nove, moderne prijeme pri izgradnji in da bi ustvarjal take finančne rezultate, ki bi omogočili primerno nagrajevanje članov delovne skupnosti, ki imajo težje delovne pogoje;

Vprašanje:

Kot zvezni poslanec za naše območje ste se v času svojega poslanskega mandata zelo angažirali v zvezni skupščini za pozitivno reševanje odprtih problemov premogovnikov. Lahko računamo kolektivni premogovnikov tudi v bodoče na vašo podporo?

Odgovor:

To je moja osnovna dolžnost in naloga. Pri tem sem imel dolej vedno največjo pomoč s strani odgo-

vornih tovarišev, posebno s strani vašega glavnega direktorja tovariša inž. Alberta Ivančiča. Čeprav sem bil v vaši sredi skoraj 10 let, nisem vedno v stanju, da bi sam zavzemal razna stališča. Lahko jih zavzamem le na osnovi stališč, ki jih oblikujejo vaši samoupravni organi ob strokovni utemeljitvi vaših strokovnjakov. Pri tem moramo vsi upoštevati razpoložene sile v zvezni skupščini do posameznih vprašanj in da je vsaka aktivnost možna le v okviru ustaljenih pravic borbe, čeprav smo poslanci iz rudarskih področij solidarni, ne glede na to iz katerega območja smo ter da je takšen skupen napor že rodil nekaj pomembnih uspehov;

Vprašanje:

Kaj želite našemu kolektivu kot generalni direktor RUDIS-a, zvezni poslanec, občan in človek, v letu 1970?

Odgovor:

Predvsem vsaj takšne uspehe kot v letu 1969. Poleg tega želim, da bi imeli vso možnost za nadaljnjo modernizacijo rudnikov in s tem doseganje boljših pogojev dela. Da bi vnovčevali svoje proizvode po primerini ceni, ne le široki potrošnji, pač pa tudi drugim kupcem in s tem izboljšali možnosti razvoja ter svoje osebne dohodke, ki naj bodo vedno primerni teži dela in okolja. Naj bo vaša integracija in v njej vzpostavljeni delovni odnosi, vzor za druge podobne povezave, ker le taka pot prinaša napredek in uspehe. Tudi vi ne pozabite, da ste občani naših občin.

Vsem članom vašega kolektiva »Srečno« v letu 1970!

Za odgovore na stavljena vprašanja lepa hvala!

T. L.

Delo članov ZK na področju ZP-T v Trbovljah

Delo članov ZK na področju rudnika v Trbovljah je usmerjeno predvsem na dve področji in to na:

1. nadaljnjo graditev samoupravne sistema in
2. dograditev političnega sistema v samoupravni družbi.

Na sestankih članov ZK precej govorimo in iščemo možne rešitve, kako bi na najprimernejši način pripomogli k še boljšemu delu samoupravnih organov. V svojih razpravah ugotavljamo predvsem relativno nizko stopnjo družbene zavesti in znanja ne le pri članih ZK, temveč tudi pri drugih zaposlenih. Kako dvigniti nivo znanja, je mnogokrat odvisno od zavesti posameznika, saj v nasprotnem primeru ne moremo pričakovati uspešnosti njegovih političnih težev v spopadu z zastarelimi negativnimi pojavi, ki zavirajo interese delavskega razre-

da po nadaljnji graditvi samoupravne socialistične družbe. Predvsem člani ZK smo dolžni braniti pridobivanje pravice delavskega razreda, katere skušajo manjše skupine ali pa posamezniki uveljaviti mimo delavcev s težnjo po samovoljnem odločanju ali pa težnjo k temu, da bi administrativno poslovali. Uspešnost boja proti kakršnim koli negativnim pojavom je odvisna od načina in sposobnosti organizacije ter zavesti in odgovornosti članov ZK do družbe. Člani ZK se moramo zavedati, da smo dolžni dnevno spremljati razvoj dogajanj v naši domovini, kakor tudi za razvoj socialističnega gibanja v svetu sploh. To je dolgoročen proces, ki zahteva od posameznika dokajšnjo mero navora in odločnosti, pri čemer pa ne sme zanemariti lastnega dopolnilnega izobraževanja,

ki je temelj uspešnega posega v ta boj. Konflikti, ki nastajajo v naši samoupravni družbi, so pogostokrat vzrok neznanja ali pa neodločnosti članov organizacije.

Ko govorimo o delu samoupravnih organov, ne moremo mimo dejstva, da je samoupravljanje v naši delovni organizaciji tesno povezano s samoupravno družbo. Ta povezanost pogojuje pametno in konkretno dogovarjanje z vsemi, ki na kakršenkoli način ugodno vplivajo pri razvoju naše delovne organizacije. Pri tem mislim na povezanost o odnosih med gospodarskimi in negospodarskimi organizacijami.

Druga, nič manj pomembna skrb, ki je naložena članstvu ZK, je dograditev političnega sistema v naši samoupravni družbi. Naš skupščinski sistem je treba razvijati tako, da bomo dali čim večji pouda-

rek razvoju krajevne samouprave, raznim svetom, zborom volilcev ali zborom delovne skupnosti, ki so kot osnovno jedro delovanja ne le članov ZK, temveč tudi vseh občanov in državljanov pri utrjevanju in razvijanju oblasti delavskega razreda. Odločno se moramo boriti proti temu, da bi stavljali na dnevne rede vedno iste stvari. Preiti moramo od besed k dejanjem, če hočemo uresničiti težnje ljudi po napredku in vzbuditi zaupanje v ZK. Stagnacija političnega življenja, ki jo čutimo zadnje čase pri razvoju v občini, je vsekakor rezultat premajhne aktivnosti članov ZK.

S takimi in podobnimi problemi se srečuje naša organizacija vsak

dan. Pri tem pa ne smemo mimo mnogih vprašanj, ki bremenijo uspešnost političnega delovanja. Konflikti, ki nastajajo v naši družbi, še posebej tam kjer so slabi medsebojni odnosi, pomenijo nepoznavanje razmer. Zadnje čase imamo precej opraviti s skritimi silami, ki skušajo na vse načine ustvariti mržnjo med jugoslovanskimi narodi. Precej govorimo o socialni diferenciaciji itd. To sta le dva od mnogih problemov, ki se zajedata kot črv v našo družbo. Nacionalno vprašanje smo rešili že v času NOB, zato moramo na vsak način to rešitev znati ocvitati tudi vnaprej. Pri reševanju socialne diferenciacije moramo imeti pred očmi, da te razlike lahko nastajajo zaradi po-

sledic razlik po delu, različnega položaja na trgu ali pa celo nastajajo kot rezultat geografske lege področja, kjer nastajajo te razlike. Moramo pa se znati upreti tistim razlikam, ki nastajajo kot subjektivna posledica v odnosih, stihiji ali pa neupoštevanju socialnih družbenih norm.

Delo in naloge naše organizacije niso majhne. Nanizal bi lahko še vrsto nič manj perečih problemov, s katerimi se dnevno srečujemo in jih več ali manj uspešno rešujemo. Pozabiti pa ne smemo, da so tudi člani ZK ljudje, državljanji naše socialistične družbe, od katerih se največkrat le zahteva.

Janez Oberžan

Mladinski seminar v Bohinju

Republiška konferenca ZMS je organizirala v novembru 1969 seminar za mladinske aktivne v delovnih organizacijah. Tega seminarja so se udeležili tudi mladi sodelavci iz našega podjetja. Razpravljali smo o nekaterih problemih in nalogah mladine v gospodarskih organizacijah.

Celotna zveza mladine se mora učinkoviteje uveljavljati v gospodarskih organizacijah in se angažirati pri ustvarjalnem spreminjanju razmer. Pri tem bodo pomembna predvsem naša lastna stališča in prizadevanja, hkrati pa se bomo za uresničitev borili z drugimi naprednimi silami, organiziranimi predvsem v zvezi komunistov, zvezi sindikatov in socialistični zvezi. To je pomembno, kjer je zaposlena mladina sestavni del delavskega razreda, zveza mladine pa sestavni del zavestno organiziranih socialističnih sil.

Razprave v seminarju kažejo razpoloženje slovenske mladine do določenih vprašanj, zato so stališča, ki jih sprejemamo na samoupravni način, oblikovan političen dogovor slovenske mladine, združene v zvezi mladine, ki obvezujejo vse organizacije ZMS.

Slovenska mladina je življenjsko zainteresirana za svojo in družbeno perspektivo. Doseganje te perspektive omogočata zaposlitev in strokovna uveljavitev v delovnem procesu, ki sta tudi prvi pogoji za samoupravno in politično afirmacijo. Odločno se bomo borili za jasno, dolgoročno in kratkoročno kadrovsko politiko, predvsem pa za njeno učinkovito uresničevanje. Trenutne razmere v slovenskem merilu so nezadovoljive, navzlic nekaterim rezultatom. Veliko stališč in sklepov samoupravnih in političnih subjektov o kadrovske politiki, skoraj ni bilo uresničenih. Za takšno stanje je ob objektivnih ce-

la vrsta subjektivnih vzrokov, ki se kažejo predvsem v neodgovornosti in izigravanju sprejetih dogovorov.

Če hočemo izboljšati kadrovsko politiko, je nujno doseči kvaliteten premik v resnični vsebinski povezavi med izobraževalnim sistemom in gospodarstvom. Ta povezava in razvojni načrt se morajo odraziti v spremenjeni strukturi šolstva.

Pri kriterijih za zasedbo posameznih delovnih mest, postavljamo v ospredje sposobnost kot resničen prispevek posameznika k strokovnemu in samoupravnemu delu v kolektivu. Zelo pomemben je tudi dejanski vpliv čim širšega kroga zaposlenih na določanje kriterijev in njihovo dosledno upoštevanje pri konkretni izbiri za posamezna, predvsem vodilna delovna mesta. Na ta način bomo gotovo dosegli večjo mero objektivnosti in prepričali, da bi o kadrih odločali po svojih kriterijih v ozkih krogih ali celo posamezniki.

Znova poudarjamo, da smo za to, da je sleherni delovno mesto v gospodarski organizaciji in družbi sploh izpostavljeno stalni konkurenci znanju in sposobnosti. Pri tem mladina zahteva takšna delovna mesta, ki ustrezajo njenemu znanju in sposobnosti.

Samoupravljanje kot temeljni družbeno-ekonomski odnos in njegovo dosledno uveljavljanje, predstavlja edino realno možnost za popolnejšo uveljavitev ustvarjalnosti vseh delovnih ljudi, tako v delovnem procesu, kot pri odločanju o pogojih in rezultatih dela. Navzlic premikom pa se samoupravljanje prepočasi, nedosledno premalo učinkovito uveljavlja. S tem nismo in ne moremo biti zadovoljni.

Nesprejemljiva je dilema med znanjem, strokovnostjo in poslovno učinkovitostjo na eni in samoupravnim ter političnim delovanjem na drugi strani. Za nas te di-

leme ni, ker smo prepričani, da gre za enotno in celotno dejavnost.

Prav tako nesprejemljiva so stališča, da je samoupravljanje namenjeno za strokovne in vodilne kare in da naj ostali le sodelujejo pri nekaterih odločitvah in kontrolirajo delo strokovnih kolegijs. Zavzemamo se za takšno samoupravno delitev dela in odgovornosti, ki bo funkcionalna, usklajena s politično tehnično delitvijo dela, vendar mora dajati vsakemu zaposlenemu skladno z njegovim delom in ustvarjalnostjo samoupravne možnosti, pravice in dolžnosti.

Vse pojave in oblike takšne miselnosti nas skrbijo toliko bolj, ker niso osamljene in ker tudi mladina ni imuna pred njimi. Pa tudi tista, ki je, jih občuti tako ali drugače, premalo pa se proti njim bori. Za nas je zelo pomembno delo v samoupravnih organih in vključevanje mladih v samoupravne dogovore sploh. Bistvo vprašanja je v tem, da se mladi sami borimo za svojo družbeno perspektivo in da nas pri tem podpirajo progresivne sile v taki meri, kot si to zaradi svojega dela, znanja, sposobnosti, naprednosti stališč in akcije ter družbenega interesa zaslužimo. Vsi činitelji (še posebno ZK) si morajo stalno prizadevati za širjenje prostora za politično uveljavljanje mladine, sleherni politična akcija in oblika dela mora biti odprta za mladino, vzpodbujati se mora njena politična iniciativa in širiti se morajo možnosti, ki postavljajo mladino v položaj družbene odgovornosti. Istočasno pa si mora mladina sama prodorneje osvajati politični teren, se boriti za rešitve, ki omogočajo njeno večjo udeležbo v samoupravnih dogovorih, svojo aktivnost mora vsebinsko bolj integrirati v samoupravno dejavnost in v politično delo drugih družbeno-političnih organizacij ter odločno

opozarjati in se boriti proti vsem, kar ovira njeno uveljavitev in njeno družbeno hotenje.

Odločno opozarjamo na nujnost stalnega učinkovitega delovnega sodelovanja z zvezo mladine, z zvezo komunistov, zvezo sindikatov in socialistično zvezo, ki bo imela cilj povezanost in akcijsko enotnost po-

litičnih sil, na vseh ravneh, upoštevajoč pri tem avtonomnost in specifičnost posameznih političnih organizacij. Ta delovna povezava je pomembna še toliko bolj, ker so politične organizacije sestavni del samoupravljanja v najširšem smislu.

Pri vsem tem, kar je bilo iz razprav na seminarju sklenjeno, pa pričakujemo konkretno podporo zveze komunistov, zveze sindikatov in socialistične zveze delovnih ljudi. Gre za enotno akcijo, na enotni platformi in z enotnimi cilji.

Nevenka Biderman

KADROVSKE VESTI

DELOVNA ENOTA RUDNIK HRASTNIK

December — sprejeti:

Topolovec Anton — varilec, Slapšak Ludvik — jamski vozač;

Januar — sprejeti:

Markl Stane — jamski vozač, Erman Anton — jamski vozač, Stojs Milan — učni kopač, Grebenc Jože — jamski kopač, Povh Božidar — jamski vozač, Crnkovič Jože — strugar, Senegačnik Ivan — elektrikar;

December — odšli:

Cešnovar Jože — ključavničar, upokojen; Stojs Milan — kopač, v zapor; Knez Drago — kopač, upokojen; Kralj Franc — kopač, umrl; Kordon Danijela — pom. kuharica, odpoved zaradi zmanjšane obsega del v menzi; Majcen Marija — pom. kuh., odpoved zaradi zmanjšanja obsega del v menzi; Dremšak Franc — jamski vozač, umrl; Kotar Maks — kopač, inv. upokojen;

Januar — odšli:

Kranjc Franc — kopač, upokojen; Pečnjc Alojz — jamski vozač, samovoljna prekinitev; Jerman Matija — kopač, upokojen; Strmljan Anton — jamski vozač, inv. upokojen; Kolar Jože — učni kopač, umrl;

DELOVNA ENOTA RUDNIK TRBOVLJE

December — sprejeti:

Dobravec Milan — jamski vozač, Duh Marjan — jamski vozač, Brečko Fani — strojepiska (uslužbenka), Pliberšek Stanko — kopač, Debič Ibrahim — zun. delavec, Železnik Mirko — kopač, Vincek Franjo — jamski vozač, Koprivnik Martin — jamski vozač, Urnavt Alojz — kopač, Nosan Jože — jamski vozač, Klobasa Ivan — jamski vozač;

Januar — sprejeti:

Petanjek Mirko — jamski vozač, Bajcer Andrija — jamski vozač, Kores Ivan — jamski vozač, Puljko Ivan — jamski vozač, Bajcer Alojz — jamski vozač, Vučilovski Viktor — jamski vozač, Juričko Zdravko — jamski vozač, Mikerevič Veseljko — jamski vozač, Blaškovič Zvonko — učni kopač, Blaš-

kovič Josip — učni kopač, Keder Mato — jamski vozač;

December — odšli:

Ažber Anton — jamski kopač, upokojen; Dobravec Milan — opek. delavec, potek sezone na opekarni; Zupanc Jože — opek. delavec, potek sezone na opekarni; Zgorelec Nada — opek. delavka, potek sezone na opekarni; Fakin Milena — opek. delavka, potek sezone na opekarni; Lesar Martina — opek. delavka, potek sezone na opekarni; Rama Ana — opek. delavka, potek sezone na opekarni; Jerman Marija — opek. delavka, potek sezone na opekarni; Sušnik Ivanka — opek. delavka, potek sezone na opekarni; Metličar Hilda — opek. delavka, potek sezone na opekarni; Vidmar Kristina — opek. delavka, potek sezone na opekarni; Laznik Marija — opek. delavka, potek sezone na opekarni; Oplotnik Dragica — opek. delavka, potek sezone na opekarni; Kralj Alojzija — opek. delavka, potek sezone na opekarni; Gerger Marija — opek. delavka, potek sezone na opekarni; Dolanc Marija — opek. delavka, potek sezone na opekarni; Razboršek Heda — opek. delavka — potek sezone na opekarni; Banjec Dragan — jamski vozač, sporazumna prekinitev; Koprivnik Martin — jamski vozač — odpoved v poskusni dobi s strani delavca;

Januar — odšli:

Kotar Vinko — kovinar, upokojen; Reja Franc — jamski kopač, upokojen; Mrak Stane — jamski kopač, upokojen; Ferant Avgust — signalist, umrl; Martinovič Niko — učni kopač, odpoved v poskusni dobi s strani delavca; Mušerlin Jože — kopač, inv. upokojen; Tassy Franc — kopač, sporazumna prekinitev; Vincek Franjo — jamski vozač, odpoved v poskusni dobi s strani delavca; Keder Mato — jamski vozač, samovoljna prekinitev; Rozman Oto — kopač, inv. upokojen; Jauk Bogomir — jamski vozač, sporazumna prekinitev;

DELOVNA ENOTA RUDNIK ZAGORJE

December — sprejeti:

Pavšek Jože — jamski vozač, Ba-

V času od 1. decembra 1969 do 31. januarja 1970 ima kadrovska služba ZP-T evidentirane naslednje kadrovske spremembe:

bič Peter — jamski vozač, Zakšek Stane — jamski vozač, Kos Milan — jamski vozač, Jašarovič Hasan — jamski vozač, Joldič Imšir — jamski vozač, Grabnar Damjan — kop. pomočnik, Zahirovič Djemal — jamski vozač, Ključevšek Rafael — zun. delavec;

Januar — sprejeti:

Prašnjikar Bogomir — kopač, Brvar Milan — jamski vozač, Ferme Alojz — jamski vozač, Zajc Maks — jamski vozač, Flere Vinko — jamski vozač, Mujazinovič Hasan — jamski vozač, Husejnovič Osman — jamski vozač, Jurtič Alija — jamski vozač, Kurtič Mijo — jamski vozač, Koman Karel — jamski vozač, Gošte Anton — jamski vozač, Hogič Djulaga — jamski vozač;

December — odšli:

Suštar Viktor — kopač, upokojen; Javoršek Franc — motorovodja, upokojen; Juvan Vitmir — kopač, upokojen; Per Niko — kopač, inv. upokojen; Drobne Martin — kopač, upokojen; Leskovšek Franc — kopač, k vojakom; Grabnar Damjan — kop. pomočnik, samovoljna prekinitev; Kobilšek Viktor — jamski vozač, samovoljna prekinitev; Zmanjšek Rudolf — kopač, upokojen; Uranič Ivan — kopač, upokojen; Peterlin Otmar — strugar, samovoljna prekinitev; Zupančič Marjan — ključavničar, sporazumna prekinitev; Borišek Jože — kopač, upokojen;

Januar — odšli:

Steban Franc — kovač, umrl; Sotenšek Jože — kopač, upokojen; Strajhar Ivan — jam. vozač, sporazumna prekinitev; Colnar Karel — kopač, samovoljna prekinitev; Brvar Franc — kopač, umrl; Arh Jože — kopač, inv. upokojen; Petek Ivan — jamski vozač, samovoljna prekinitev; Povhe Anton — kop. pomočnik, samovolj. prekinitev; Tingučan Mirko — kopač, samovoljna prekinitev; Šinkovec Janez — šofer, samovoljna prekinitev; Gabrovec Alojz — kopač, samovoljna prekinitev, Kržišnik Franc — kovinar, samovoljna prekinitev; Hogič Dula — jamski vozač, samovoljna prekinitev;

**DELOVNA ENOTA
SEPARACIJA**

December — sprejeti:

Fakin Milena — delav., Zupanc Jože — avtomehanic, Rama Ana — delavka, Lesar Martina — delavka, Skorja Iván — delavec;

Januar — sprejeti:

Jenčič Alojz — delavec, Zore Rafael — delavec;

December — odišli:

Kralj Alojzija — delavka, odpoved s strani podjetja v poskusni dobi, Križnik Marija — delavka, odpoved s strani podjetja v poskusni dobi; Baumkirchner Fani — delavka, odpoved s strani podjetja v poskusni dobi;

Januar — odišli:

Kunst Anton — vlakovodja, upokojen; Sintler Jožefa — delavka, upokojena; Horvat Stjepan — delavec, sporazumna prekinitev; Vo-

dopivec Emil — skladiščnik, umrl; Mihajlovič Marija — delavka, samovoljna prekinitev; Brinjevec Mirko — delavec, sporazumna prekinitev;

DELOVNA ENOTA OSRD

December — sprejeti:

Januar — sprejeti:
SREČNO — Stolpec 34

Centrih Franc — zun. delavec, Plevčak Jože — zun. delavec, Pikš Branko — zun. delavec, Cafurovič Rašid — kopač;

December — odišli:

Hren Franc — jamski vozač, k vojakom; Sovec Karel — kopač, k vojakom;

Januar — odišli:

Regancin Robert — ek. tehnik, sporazumna prekinitev; Sarlah Feliks — str. tehnik, sporazumna prekinitev; Klenovšek Stanko — ko-

pač, samovoljna prekinitev; Čamar Stefan — električar, inv. upokojen;

**SKUPNE SLUŽBE
UZP, ESO, NABAVNI RŠC**

December — sprejeti:

Medved Alojz — varilec, Tahirovič Zvone — delavec, Bonisegna Stanka — abs. ESS;

Januar — sprejeti:

Janežič Marija — dipl. pravnica, Lavrič Zdravko — abs. str. fakultete;

December — odišli:

Bradula Jože — instruktor, upokojen; Urbančič Anton — instruktor, upokojen; Kovač Adolf — pis. uslužbenec, upokojen;

Januar — odišli:

Fink Alojz — nab. referent, sporazum. prekinitev; Šmidhofer Stane — lesni delavec, upokojen; Kadunc Vlado — strugar, umrl.
Vladimir Sihur

Krvodajalske akcije

Zasavski premogovniki-Trbovlje, z vsemi svojimi delovnimi in organizacijskimi enotami, sodelujejo s splošno bolnico Trbovlje pri oskrbi te zdravstvene organizacije s krvjo.

Člani delovne skupnosti so se udeležili odvzemanja krvi v splošni bolnici vsak petek. Pri prostovoljnem oddajanju krvi so se menjavali prostovoljni dajalci krvi iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja. Po-

leg rednega odvzemanja krvi so pogostokrat naši sodelavci sodelovali tudi v nujnih primerih, ko je šlo za izreden odzem krvi glede na krvno skupino posameznih primerov.

V letu 1969 je odalo kri 377 prostovoljnih dajalcev iz vrst članov naše delovne skupnosti, od tega 129 iz Hrastnika, 159 iz Trbovelj in 89 iz Zagorja. V akciji so sodelovali krvodajalci iz Hrastnika 29 krat, iz

Trbovelj 41 krat in iz Zagorja 15 krat.

Tudi za leto 1970 je izdelala služba varstva pri delu s sodelovanjem delovnih enot razpored za redno odvzemanje krvi. Predvideno je, da bi v letošnjem letu sodelovali prostovoljni dajalci krvi s področja našega podjetja v Hrastniku 16 krat, s področja enot v Trbovljah 16 krat in področja enot v Zagorju 17 krat. Računamo, da se bo vseh teh akcij udeležilo vsaj tolikšno število dajalcev krvi iz vrst članov naše delovne skupnosti, kot v preteklem letu.

Vsem dajalcem krvi so vse zdravstvene institucije, posebno pa še prejemniki krvi — bolniki in ponesrečenci, izredno hvaležni. Prepričani smo, da bomo člani naše delovne skupnosti tudi nadalje sodelovali pri tem humanem delu z enakim razumevanjem kot doslej.

Slavo Šentjunc

Stanovanjska stolpnica v Hrastniku v gradnji. Investitor je stanovanjsko podjetje Hrastnik, stanovanja pa bodo namenjena članom delovnih skupnosti s področja Hrastnika.

Foto: inž. Tone Bregan

*Dopisujte
v svoje glasilo*

Janez Irt, glavni poslovodja na rudniku Trbovlje je 23. 1. 1970 opravil zadnji »šiht« pred upokojitvijo. Sodeloval je vsa povojna leta v našem podjetju na zelo odgovornih delovnih mestih. Člani delovne skupnosti rudnika Trbovlje so se mu za njegovo dolgoletno in uspešno sodelovanje toplo zahvalili. Foto: inž. Tone Bregant

Pregled proizvodnje premoga premogovnikov v SFRJ v letu 1969 v tonah

SKUPNO PREMOG	26,456.844	Golubovec	14.188
Od tega: črni premog	682.464	Montana — žalec	37.337
rjavi premog	9,394.605	Krapina	30.311
lignit	16,379.775	Siverić	12.497

Rudniki črnega premoga:

Raša	381.070
Ibarski rudnici	180.857
Dobra Sreča	60.078
Vrška Čuka	50.659
Sečovlje *)	9.800

Rudniki rjavega premoga:

Srednjebosanski	2,202.411
Kakanj	993.142
Breza	621.111
Zenica	504.303
»Abid Lolić« Bila	83.855
»Tito« Banovići	2,101.239
Zasavski premogovniki	
Trbovlje	1,825.000
Resavsko Moravski bazen	672.800
Senovo	267.000
Aleksinac	282.854
Miljevina	185.000
Bogovina	214.795
Ugljevik	186.639
Kočevje	205.550
Kamengrad	170.802
Soko	167.810
Mostar	145.300
Kanižarica	143.000
Ivangrad	121.075
Laško	116.500
Medjimurski *)	82.178
Tušnica	65.493
Pregrada	44.192
Vrbnik	—
Teslić	43.911

Jesenovac	23.475
Mesići	13.574
Banja Luka	1.342
Bilogorski *)	8.320
Presika — Ljutomer	6.280
Vučipolje — Duvno	—

Rudniki lignita:

Kreka	4,657.458
Kolubarski bazen	2,623.841
Povr. otkop	2,332.943
Jame	290.898
Sušeni lignit	381.518
Velenje	3,404.000
Kosovo	2,917.122
Kostolac	1,414.344
Plevlja	373.548
Ivanec	295.004
Lubnica	190.871
Despotovac	103.240
Stanari	93.193
Gračanica	76.109
Vrbica-Gacko	40.434
Bilogorski *)	37.050
Štavalj	40.523
Banja Luka — Ramići	38.022
Tamnavski	17.845
Muhađer Babuš *)	23.927
Cazin	19.234
Sinj	14.010

*) Nepopolni podatki — pribl. ocena (Vir: (Informacija rudarskega instituta, Beograd).

Nov svet premogovnikov

Pri zvezni gospodarski zbornici se je konstituiral nov svet premogovnikov in sicer na svoji 1. seji, dne 3. februarja 1970 v Beogradu. Člani tega sveta so za naslednje štiriletno obdobje naslednji tovariši:

1. Aćimović inž. Miodrag Pljevlje
 2. Bulat inž. Jugoslav Labin
 3. Burek dr. Salih Tuzla
 4. Čorović inž. Branko Bogovina
 5. Ivoš inž. Slavoljub Vreoci
 6. Karahasanović Sulejman Zenica
 7. Mali inž. Ludvik Velenje
 8. Milaković Miloš Tuzla
 9. Pavić Ivan Mostar
 10. Rozman inž. Gido Črnomelj
 11. Sapundžiu Riza Obilič
 12. Simonović dr. inž. Momčilo Beograd
 13. Šehović Alija Sarajevo
 14. Tatović inž. Radisav Baljevac na Ibru
 15. Zorič Jože Trbovlje
- Poleg tega so člani sveta premogovnikov še naslednji predstavniki:
16. Mitrović inž. Dragoljub iz Rud. instituta Beograd
 17. Isek inž. Vladimir iz Rud. instituta Ljubljana
 18. Sapać inž. Franjo iz Poslovnega združenja »Udruženi rudnici« Zagreb

Za predsednika sveta premogovnikov je bil izvoljen Milaković Miloš, generalni direktor rudnika Kreka-Banovići, Tuzla, za njegovega namestnika pa Mali inž. Ludvik, glavni direktor rudnika Velenje.

Na 1. seji so potrdili poročilo o dosedanjem delu sveta premogovnikov ter priloženi program dela tega sveta za letošnje leto. Sprejet je bil tudi pravilnik o delu sveta ter finančni plan zvezne gospodarske zbornice za leto 1970. Svet je sklenil, da nasprotuje uvozu premoga za potrebe jugoslovanskih železnic, ker je ŽTP Beograd zahtevalo uvoz premoga v višini 30.000 ton in je zato zahteval soglasje Sve-ta premogovnikov.

T. L.

V spomin

Ivanu Gunzeku

Martinu Podmeniku

Francu Kralju

Kruta smrt je iztrgala iz vrst kolektiva obrata za specialna rudarska dela ZP dva dolgoletna člana visokokvalificirana rudarja Ivana Gunzeka in Martina Podmenika.

Dne 12. februarja 1970 sta se pri

da na gradbišču v domačem kraju. Vajin lik nam bo ostal vedno v lepem spominu. Kličemo vama zadnji rudarski SREČNO!

Od njiju smo se poslovili 14 februarja 1970 na trbovljskem poko-

V soboto 14. 2. 1970 se je udeležilo pogreba dveh ponesrečenih rudarjev — kopačev iz OSRD, t. j. tovariša Ivana Gunzeka in Martina Podmenika, izredno veliko število članov kolektiva Zasavskih premogovnikov. Foto: Weiss Stanko

izvajanju rudarsko-gradbenih del na objektu oziroma gradbišču Cementarne Trbovlje, ki jih izvaja obrat za specialna rudarska dela, smrtno ponesrečila domačina iz trboveljske doline. Vse svoje življenje sta posvetila rudarskemu poklicu. Sodelovala sta z delom na mnogih gradbiščih obrata za specialna rudarska dela po vsej Jugoslaviji, nazadnje vaju pa je doletela neizprosna uso-

pališču ob zelo veliki udeležbi članov celotnega kolektiva Zasavskih premogovnikov — Trbovlje in ostalih občanov, rudarjev v uniformah ter številnih uniformah gasilcev. Sodelovala sta tudi delavska godba Trbovlje in moški pevski zbor Svobode I iz Hrastnika.

Stane Vodiškar
Jože Zupančič

tovariše, katerim je tudi sam kmalu postal zvest prijatelj. Z druge strani pa je prišel tudi v kraj, kjer se je njegova življenjska pot ustavila in začel je življenje samostojnega človeka. V Hrastniku si je ustvaril tudi lastno družinsko skupnost.

Prežet z mislijo, da je v življenju moral prestati več slabega kot dobrega, je težko pričakoval skorajšnji dan, ko bi moral nastopiti težko prisluženi pokoj. Usoda, večna in neizprosna spremljevalka našega življenja, mu je z nenadno smrtjo ugasnila nit življenja, s tem je tudi njegovo pričakovanje na skorajšnje pokojnino ostalo neizpolnjeno.

Med člani našega kolektiva bo ostal v lepem spominu, kot vedno nasmejan in dober tovariš ter sposoben rudar.

K zadnjem počitku smo ga ob dostojnem spremstvu položili na dolskem pokopališču.

V spomin mu kličemo zadnji rudarski SREČNO!

Stanko Plahuta

V ponedeljek 15. 12. 1969 nas je vse presenetila vest o nenadni smrti člana delovnega kolektiva rudnika Hrastnik tovariša Franca Kralja.

Rojen je bil 21. 1. 1915 v Šentrupertu na Dolenjskem. Doma na deželi je okusil zelo zgodaj vse te gobe takratnih preprostih ljudi, katerim so predaprilski delodajlci rezali zelo majhen in tanek kos vsakdanjega kruha.

V domačem kraju za njega ni bilo dela. Zato je še zelo mlad moral »s trebuhom za kruhom«. Najprej je bil kmečki delavec v Šentjanžu, nato pa ga je življenjska pot

popeljala v rudnik Zagorje, rudnik Rtanj in hrastniško steklaro.

Po vrnitvi iz NOV, torej po osvoboditvi, se je pridružil našim rudarjem v Hrastniku. Čeprav je vedel, da je rudarski poklic težak in življenjsko nevaren, se je odločil, da postane rudar in temu je ostal zvest vse doslej. Strokovno se je usposobil za kopača ter je delal največ v progah in na investicijah, v zadnjem obdobju pa zaradi telesne izčrpanosti pri spravlju lesa.

Za rudarski poklic se je verjetno odločil tudi zato, ker je med našimi rudarji našel nove in dobre

Glasilo »SREČNO« izdaja podjetje Zasavski premogovniki — Trbovlje, Trg revolucije 12.

Izhaja vsaka dva meseca

Glasilo ureja uredniški odbor: Dobčnik Stane, Jermol Adolf, dipl. inž. rud., Kantušar Rado, Lapornik Janko, Lenarčič Tine, Malovrh Metod, dipl. inž. rud., Savšek Janko, Sotlar Alojz

Odgovorni urednik: Jermol Adolf, dipl. inž. rud.

Tiska: Papirkonfekcija, obrat Valvasorjeva tiskarna, Krško

Naklada: 3000 izvodov.